

CHEMISCH WEEKBLAD

ORGAAN VAN DE NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING EN VAN
DE VEREENIGING VAN DE NEDERLANDSCHE CHEMISCHE INDUSTRIE

Hoofdredacteur: Dr. W. P. JORISSEN, Leiden, 37 Burgemeester Wasstraat, Telefoon 1449

Redactie-Commissie: Dr. H. J. Prins, scheik. ing., Dr. A. van Rossem, scheik. ing., J. Rutten, scheik. ing., Dr. G. L. Voerman.

D. B. CENTEN's Uitgevers-Maatschappij, Amsterdam, O.Z. Voorburgwal 115, Telefoon 48695

INHOUD: Mededeelingen van het Algemeen Bestuur der Nederlandsche Chemische Vereeniging. — Sectie voor brandstofchemie. — Mededeeling van den penningmeester. — F. Donker Duyvis, scheik. ing., De wetenschappelijke eigendom en de financiële belooning van wetenschappelijke arbeid. — Boek-aankondigingen. — Chemische kringen. — Personalialia, enz. — Ter bespreking ontvangen boeken. — **Correspondentie**, enz. — Vraag en aanbod.

MEDEDEELINGEN VAN HET ALGEMEEN BESTUUR DER NEDERLANDSCHE CHEMISCHE VEREENIGING.

Te Londen overleed 22 April Ir. Ant. E. Cohen, lid van de Ned. Chem. Vereeniging.

Aangenomen als lid:

Mej. W. J. Haverkamp, ap., Nijmegen, St. Anna straat 41, leerares in scheikunde a. d. Huishoudschool.

Aangenomen als buitengewone leden:

J. G. van der Zee, techn. stud., Rijswijk, Haaagweg 76.
J. J. A. Floor, cand. scheik. ing., Delft, Oostsingel 16.

Aangenomen als gewoon lid (volgens art. 7 H.R.):

H. S. van der Meulen, chem. cand., Amersfoort, 't Laantje 3, scheik. bij Polak's Frutal Works.

Candidaat-lid:

J. C. L. Delfize, Pangkalan Brandan (Sum. Oostkust), chef van het Lab. der Bat. Petr.-Mij.;
voorge dragen door J. Snyman, chem. docts., Vlissingen en Ir. B. Wigtersma, Haarlem.

Adresveranderingen:

W. C. Bedding, scheik. ing., Hoogkerk bij Groningen, Zuiderweg 15.
Dr. C. F. van Duin, Utrecht, Will. de Zwijgerstr. 35.
J. H. Stijns, Rotterdam, Burgem. Meineszlaan 26b
J. K. v. d. Zwet, techn. stud., Rotterdam, Bergweg 332a.
R. van de Laar, Bordeaux, 142 rue Fondaudege (tijdelijk).
Dr. E. van Thiel, 's-Gravenhage, 81 Juliana van Stolberglaan.

Aangeboden en gevraagde betrekkingen.

In deze rubriek worden opgenomen aanbiedingen van en vragen naar betrekkingen voor chemici. Alleen de leden van de Nederlandsche Chemische Vereeniging hebben het recht voor gevraagde betrekkingen van deze rubriek gebruik te maken. Aangeboden betrekkingen worden opgenomen van alle industrieelen of handels-firma's, die een chemicus zoeken.

Gevraagde betrekkingen:

1. *Chemicus*. Diploma scheikundig ingenieur 1920. Ruim 2 jaren assistent. Daarna praktijk in anorganisch en organisch fabrieksbedrijf. Goede getuigschriften. Wenscht bij voorkeur betrekking in de chemische industrie.

2. *Chemicus*. Diploma scheikundig ingenieur 1912. Specialist in petroleumraffinage e. d. Veel fabriekspraktijk, ook in enkele andere bedrijven. Werkeloos door fusie van twee maatschappijen, waardoor het bedrijf, waar hij werkte, werd stilgezet.

3. *Chemicus*. Diploma scheikundig ingenieur 1919. Praktijk olieraffinage en -extractie, daarna kleurstoffen en ververij-praktijk. Handelsservaring.

4. *Chemicus*. Scheikundig ingenieur. 5 jaren praktijk in de organische industrie met veel laboratorium-routine en op de hoogte der moderne techniek.

5. *Chemicus*. Midd. Technische School. Twee jaar Indische suikerpraktijk, daarna kolen-chemie. Wenscht bij voorkeur betrekking als bedrijfsleider in een bedrijf, waar veel brandstof wordt verstoekt.

6. *Chemicus*. 1912 diploma scheikundig ingenieur Aken, 1923 'Nahrungsmittel-chemiker' idem; 8 jaar praktijk proefstations, 2 jaar petroleum in Indië. Zoekt bij voorkeur laboratoriumwerk.

7. *Chemica*. Diploma scheikundig ingenieur Jan. 1924. Alle betrekkingen, bij voorkeur echter op bacteriologisch gebied.

Aan alle leden

der Nederlandsche Chemische Vereeniging.

Door het Bestuur is, in bijna 1500 exemplaren, een circulaire onder de industrieelen in Nederland verspreid, waarin deze worden opgewekt onze Vereeniging te steunen door toetreding als donateur. Enkeligen gaven aan dezen oproep gehoor. Het Bestuur is echter door eigen ervaringen tot de overtuiging gekomen, dat zeer vele industrieelen wel inzien het onverbreekelijke verband tusschen wetenschap en industrie, dat ze ook wel bereid zijn tot het geven van steun, doch dat daartoe noodig is een mondelinge aansporing. Op deze wijze is het aan verschillende bestuursleden in den loop van het voorgaande jaar gelukt, een vrij groot aantal donateurs voor de Ned. Chemische Vereeniging te winnen.

Alle industrieelen kunnen echter niet uitsluitend door Bestuursleden worden bezocht. Daarom vraagt het Bestuur den steun van alle leden tot het candideeren van donateurs uit de industrie. Aangifte-formulieren voor donateurs worden door den Secretaris gaarne toegezonden.

Ir. B. WIGERSMA, *secretaris*, Haarlem,
Eindhovenstraat 33, telef. 3338.

In verband met de Paaschvacantie, Algemeene Vergadering, enz. is de aanbieding der postkwitanties ter inning van contributies, enz. uitgesteld. Deze zullen nu in de week van 5—12 Mei worden aangeboden.

Den leden wordt dringend verzocht langs dezen weg aan hunne financiële verplichtingen te voldoen.

De Penningmeester, A. VAN ROSSEM.

Sectie voor brandstofchemie.

Tot de sectie zijn als lid toegetreden:

Th. H. Bernsen, Breda.

Ir. J. A. Beukers, Rotterdam.

M. Dekker, chem. docts., Amsterdam.

Ir. E. E. Elsbach, Nijmegen.

Dr. N. Goslings, bact.-scheik. aan Jurgens' Ver. Fabrieken, Nijmegen.

Ir. F. Th. Hendriksz, bedrijfsleider b. d. Nederl. Kininefabriek, Maarsse.

J. H. v. d. Meulen, dir. v. d. Arnheemsche Chem.-techn. Industrie, Arnhem.

Dr. W. Spalteholz, firmant Chem. Fabr. Spalteholz & Ameschoot, Amsterdam.

Cl. G. DRIESSEN, *secr.*
Warmonderweg 17, Oegstgeest.

347.77 : 5
COMMISSIE VOOR OCTROOIBELANGEN.

Het hieronder volgende rapport werd in opdracht van de commissie door haren secretaris opgesteld.

Nochtans mag de inhoud van dit rapport niet geacht worden de meening van de commissie weer te geven. Bedoeling van de publicatie is eventuele meningsuitingen van de leden der Ned. Chem. Ver. uit te lokken.

Een dankbaar gebruik is bij de samenstelling van het rapport gemaakt van de opmerkingen van de leden, ook waar het die punten betreft, waaromtrent veel meningsverschil bestond.

De Secretaris,
F. DONKER DUYVIS.

De wetenschappelijke eigendom en de financiële belooning van wetenschappelijken arbeid.

Korte inhoud: I. Stand van het vraagstuk, historisch overzicht. II. Recht van W. E. als zoodanig. III. Billijkheid van de erkenning van het recht van W. E. IV. Maatschappelijk belang van den W. E. V. Verwezenlijking van het recht van W. E. VI. Belooning van wetenschappelijken arbeid. VII. Conclusie.

I.

Terwijl in vele landen na den wereldoorlog een versterkte strooming waarneembaar werd tot het beperken van het individuele bezit, is het merkwaardig op te merken hoe er anderzijds naar wordt gezocht nieuwe vormen van den persoonlijken eigendom vast te stellen. De wetenschappelijke eigendom en de commercieele eigendom zijn nieuwe uitdrukkingen, waarmee de terminologie van het burgerlijk recht zijn verrijkt.

Van deze is de eerste van direct belang voor de beoefenaars der natuurwetenschappen.

Niettegenstaande het feit, dat de industriele welvaart voor een niet gering deel is te danken aan de werkzaamheid van het scheppende vernuft der wetenschappelijke onderzoekers, laat de financiële toestand zoowel van deze laatste als van de instellingen, waarin zij werkzaam zijn, in de meeste Europeesche landen veel te wenschen over. Tot de middelen, die daarin verbetering kunnen brengen, acht men de invoering van een recht op wetenschappelijken eigendom.

De „commission de la propriété scientifique et industrielle” van de „Union Internationale de Chimie Pure et Appliquée” concludeerde o.a. in hare vergadering van Juni 1923 te Cambridge:

„Considérant qu'un des premiers buts, vers lesquels il faut tendre, doit être de permettre aux savants qui font des recherches de protéger leurs découvertes et que d'autre part, les savants ne peuvent faire leurs recherches dans le secret, mais doivent au contraire pouvoir publier au fur et à mesure le résultat de leurs travaux; la commission déclare: Qu'il est inadmissible que l'on puisse opposer au demandeur ou au titulaire d'un brevet ses propres travaux pendant un temps déterminé après leur publication. La commission émet le vœu que la découverte et la création scientifique doivent jouir d'une protection légale. Un projet de définition de ce droit nouveau sera étudié par la commission, etc.”

De stoot tot de actie voor den wetenschappelijken eigendom werd gegeven door den Heer Lucien Klotz in een bijeenkomst in de Sorbonne, welke actie werd voortgezet door het Syndicat des In-

venteurs Français¹⁾ onder leiding van den Heer Paul Kestner. Ook de Union des Syndicats d'Ingénieurs Français sprak zich in denzelfden geest uit.

Reeds bestaan eenige voorstellen, welke het probleem van den wetenschappelijken eigendom beoogen op te lossen.

Namens de Fransche „Confédération des Travailleurs Intellectuels” (C. T. I.) werd door de Heeren Gallié en Dalimier²⁾ een voorstel van wet, regelende het auteursrecht voor ontdekkingen en uitvindingen, geconcipeerd. Door den Franschen volksvertegenwoordiger Barthélémy³⁾ werd aan de Kamer van afgevaardigden een wetsvoorstel voorgelegd, dat strekte een uitbreiding te geven aan de Fransche octrooiwet van 1844, zoodat ook een bescherming van wetenschappelijke ontdekkingen zou worden gewaarborgd. Ten slotte heeft Professor Ruffini⁴⁾, lid van de commissie voor intellectuele samenwerking van den Volkenbond, een ontwerp opgesteld van een internationale conventie voor den intellectueelen eigendom, welk ontwerp in hoofdzaak schijnt te zijn geïnspireerd door het voorstel van Gallié en Dalimier.

Het rapport van Professor Ruffini, waarvan zijn project de conclusie vormt, geeft een zeer overzichtelijk beeld van de opinies der toonaangevende auteurs over het onderhavige onderwerp. Voor algemeene „klassieke” beschouwingen zij dus verder naar dit rapport verwezen evenals voor de bibliographie.

De volgende artikelen geven de grondbeginselen aan van de genoemde voorstellen:

Wetsontwerp Barthélémy:

Art. 1. Toute nouvelle découverte ou invention de quelque nature qu'elle soit, confère à son auteur sous les conditions et pour le temps, ci après déterminé, le droit d'exiger une redevance de tous ceux qui'en tirent un profit industriel.

Art. 3. L'auteur d'une invention ou découverte non susceptible d'être brevetée aux termes des articles 1, 3 et 30 de la loi de 5 juillet 1844⁵⁾ peut faire constater son droit au moyen d'un brevet de corps ou de principe délivré dans les conditions du titre II de la dite loi. En ce cas le droit à la redevance existe à partir du jour de la demande du brevet.

Voorstel Gallié en Dalimier:

Article 1. Premier paragraphe. Les auteurs de découvertes ou d'inventions scientifiques jouiront leur vie durant du droit exclusif de tirer profit de leur invention ou découverte.

Article 3. Pour établir son droit l'auteur de la découverte ou invention devra faire la preuve que cette découverte ou invention a été l'objet d'une publicité suffisante.

Voorstel Ruffini:

Article 2. Les auteurs de découvertes ou d'inventions scientifiques jouiront du droit exclusif de tirer profit de leurs découvertes ou inventions.

Article 7. Pour établir ce droit l'auteur de la découverte ou de l'invention devra fournir la preuve que cette découverte ou invention a été l'objet d'une publicité suffisante.

Article 9. Premier paragraphe. L'auteur d'une découverte ou

¹⁾ Bulletin de Syndicat des Inventeurs Français blz. 9 en blz. 31 (1922).

²⁾ La propriété scientifique. Le projet de la C. T. I. par MM. Roger Dalimier et Louis Gallié. Librairie Arthur Rousseau, Paris.

³⁾ No. 4233 Chambre des députés. Annexe au procès-verbal de la séance du 4 avril 1922. Proposition de loi sur la propriété scientifique et la réforme de la loi du 5 juillet 1844 sur les brevets d'invention, présentée par M. Joseph Barthélémy (Gers).

⁴⁾ F. Ruffini. Report on scientific property. Published by the league of the nations. Committee on intellectual cooperation (The Hague, Martinus Nijhoff). Zie ook „Chimie et Industrie”, blz. 968 en blz. 1163, 1923.

⁵⁾ Volgens deze wet worden octrooien verleend zonder vooronderzoek „sans garantie du gouvernement”.

invention. peut faire constater son droit au moyen d'un brevet de principe délivré dans les conditions fixées par les conventions en vigueur pour les brevets d'application.

Ieder, die wat met octrooien heeft te maken, bezit de neiging, van nieuwe ideeën aan te toonen, dat ze niet nieuw zijn. Ik kan dan ook niet nalaten er op te wijzen, dat voor het denkbeeld van den wetenschappelijken eigendom anticipaties zijn te vinden.

De Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden⁶⁾ verleenden in 1619 aan Robrechtsz een octrooi voor een verkorte methode tot deelen en vermenigvuldigen en verleenden hem voor tien jaren het uitsluitend recht tot het onderrichten van deze methode. In 1628 verkreeg van Nieuwrode een octrooi tot het onderwijzen, verkoopen en drukken van een studie betreffende de meetkunde van den cirkel. Ook in Engeland, vóór 1623, werden naar het schijnt vindingen op niet-technisch gebied geoctrooieerd (Octrooi van Bright betreffende een schrijfmethode).

De befaamde Engelsche wet van 1623, waarvan tennaastebij kan worden gezegd, dat ze het fundament vormt van het hedendaagsch octrooirecht, heeft het beginsel vastgelegd, dat slechts een vinding op het gebied der nijverheid voor octrooieering in aanmerking komt. ("Section 6" van het "Statute of Monopolies" spreekt van de „working or making of any manner of new manufactures") In de moderne octrooiwetten is getrouw deze opvatting gehuldigd. Indien men dan ook thans, zij het met scherper bewustzijn, wil terugkeeren tot de oudere opvatting, waarvan de breedheid veeleer een gevolg was van onnauwkeurige formuleering, zoo moeten daarvoor bijzondere redenen zijn. Prof. Wigmore⁷⁾ merkt in dit verband ongeveer het volgende op: In de vorige eeuw was de techniek in zekeren zin de zuivere wetenschap vooruit. Iedere schrede, die de zuivere wetenschap voorwaarts maakte, bracht in hoofdzaak de verklaring van reeds lang in de praktijk toegepaste beginselen. De laatste decennia hebben echter een ommekeer gebracht in de verhoudingen. De zuivere wetenschap kan er thans op bogen, dat de techniek met ruime hand put uit de door haar verworven rijkdommen. In dezen gedachtengang zou het dus geen zin hebben gehad eerder een recht op den wetenschappelijken eigendom in de octrooiwetgeving tot uiting te brengen. Een belangrijke factor wordt hier overigens ook gevormd door de uiterst moeilijke handhaving van een wetenschappelijk eigendomsrecht.

Er dient intusschen op gewezen, dat in verschillende landen — ook in ons land — langzamerhand octrooien worden verleend op vindingen, die op verkapte wijze wetenschappelijke ontdekkingen betreffen. Zoo ligt aan een werkwijze tot het bereiden van eenig mengsel, dat een bepaalde therapeutische werking heeft, geen enkele technische uitvindingsgedachte ten grondslag, hoewel een dergelijke werk-

wijze wel voor octrooieering in aanmerking kan komen.

Een Oostenrijksch uitvinder kwam tot het inzicht, dat bij het klaren van een bepaalde vloeistof door aanzuren, bij zwakke aanzuring een precipitaat ontstond, dat zich liet afzonderen, waarop na verder aanzuren een drempelwaarde werd bereikt, waarbij opnieuw verontreinigingen uitvlokten. Dit inzicht stelde hem in staat nauwkeurig in het laboratorium door getrapte precipitatie de hoeveelheid zuur te bepalen, die noodig was om de vloeistof in kwestie te klaren. De zuurhoeveelheden, die hij in het bedrijf toevoegde, waren niet grooter of kleiner dan de hoeveelheden, die vroeger lukraak werden toegevoegd. Toch verleende hem het Duitsche Patentamt na een langen patentstrijd een octrooi, waarbij de conclusie gericht was op de laboratoriumproef. (In Nederland werd de overeenkomstige aanvraag afgewezen). Nog andere voorbeelden van gecamoufleerde bescherming van wetenschappelijken eigendom zijn ongetwijfeld onder verleende octrooien te vinden.

Er bestaat intusschen nog een openlijk erkend ontdekkersrecht.

Het is het recht van den vinder van onder het aardoppervlak gelegen delfstoffen. Ook hier is sprake van rechten, die uit een ontdekking voortspruiten, welke wanneer ze in een cultuurstaat wordt verricht tegenwoordig wel een wetenschappelijke ontdekking mag worden genoemd. Artikel 16, eerste lid van onze — nog uit den Franschen tijd stammende — „loi concernant les mines, les minières et les carrières" (van 21 April 1910, bulletin des lois No. 85) bepaalt, dat de overheid de vrijheid heeft de concessie voor mijnontginning te verleenen aan wien het haar goeddunkt. Onder degenen, die in het bijzonder voor de concessie in aanmerking komen, wordt de vinder (inventeur) genoemd. Het tweede lid vervolgt dan: „En cas que l'inventeur n'obtienne pas la concession d'une mine, il aura droit à une indemnité de la part du concessionnaire; elle sera réglée par l'acte de concession". In Frankrijk en België is hetzelfde artikel van kracht. De vinder heeft in Duitschland en Oostenrijk het uitsluitend recht op de concessie. In Engeland waar de grondeigenaar onbepaald bezitter is van den ondergrond, moet de opspoorder van delfstoffen met dezen tot een accoord komen. Hetzelfde is het geval in sommige staten van Amerika; zoodra de vinder hier echter „niemandslân" exploreert geldt zijn „claim", tenzij hij het afsteken van den claim aan een ander wil overlaten.

Deze ontdekkersrechten zijn te meer belangwekkend, omdat de ervaring van hun toepassing langdurig en bezonken is.

De argumenten, welke bij de gedachtenwisseling over de kwestie van het wetenschappelijk eigendomsrecht te berde worden gebracht, zijn in hoofdzaak in vier categorieën onder te brengen en men zal goed doen aan deze onderscheiding vast te houden, wil men voorkomen, dat in de betoogen de aangevoerde argumenten doelloos langs elkander glijden. Vooreerst kan de vraag worden gesteld of een recht op wetenschappelijken eigendom of een daaraan beantwoordend uitsluitend recht als zoodanig kan worden erkend en de gelijkheid van bescherming

⁶⁾ Voor historische bijzonderheden zie W. H. Drucker en J. F. Lycklama a Nijeholt, „Handboek voor de studie van het Nederlandsche Octrooirecht". Eigenaardig is, dat de Staten-Generaal, blijkbaar ook reeds voor de bescherming van den commercieelen eigendom opkwamen blijkens enkele door hun verleende octrooien, een denkbeeld, dat thans weer als een novum aan den horizon wordt aangekondigd.

⁷⁾ Droit de propriété scientifique; Mémoire en date du 2 août 1923 soumis par M. John H. Wigmore à la sous-commission de la commission de Coopération Intellectuelle de la S. de N.

van persoon en goed zich ook moet uitstrekken tot dit immaterieele en bij uitstek persoonlijke goed, voorts of de uitoefening van een dergelijk recht met onze opvattingen van billijkheid strookt; ten derde of de maatschappij al dan niet nut zou ondervinden van de erkenning van dit recht en ten slotte of de handhaving van het recht voor practische verwezenlijking vatbaar is, bij welk laatste punt tevens de wijze van verkrijging onder de oogen moet worden gezien.

II.

Ten aanzien van de eerste vraag kan men verschillende argumenten buiten beschouwing laten, als daar zijn, dat het niet van wetenschappelijken geest getuigt, indien een geleerde gevoelig blijkt voor de pecuniaire gevolgen van zijn ontdekkingen of wel, dat het moeilijk zal zijn iemand te betrappen, die juist bezig is frauduleus andermans gedachten te overdenken. Evenmin doen hier de verdiensten van de wetenschap jegens de gemeenschap ter zake, die door de verdedigers van den wetenschappelijken eigendom zoo krachtig naar voren worden gebracht, maar natuurlijk door de tegenstanders geenszins in twijfel worden getrokken. Verder is het wenschelijk, dat men zich in het aanvangsstadium, waarin de studie van het onderhavige recht verkeert, niet te zeer verdiepe in zijn juridische terminologie. In den zin van ons B.W. zou een recht op een wetenschappelijke vinding, vermoedelijk aangemerkt worden als een roerend goed⁸⁾. Men kan echter het probleem opwerpen, of woord „eigendom” ter zake van het recht op wetenschappelijke vindingen of ontdekkingen niet misplaatst is. Een belangwekkende beschouwing over het juridische gezichtspunt gaf Mr. Hermersdorf⁹⁾. Hieronder zal onder het recht van wetenschappelijken eigendom worden verstaan ook elk recht, dat onder anderen titel in feite daaraan beantwoordt.

Verschillende schrijvers op octrooirechtelijk gebied hebben met juridische klaarheid aangetoond, dat een wetenschappelijke ontdekking of een wetenschappelijk beginsel niet voor octrooieering in aanmerking komt en men heeft dit onderwerp uitvoerig gedocumenteerd¹⁰⁾. Nu behoort het tot de deugden der juristen, dat zij vele zaken kunnen bewijzen en anderzijds ook velerlei bewijzen aanvaarden. Een poging om het tegenbewijs te leveren behoeft dus niet hopeloos te zijn.

In het algemeen erkent men, dat verschillende intellectuele functies, die tot een uitvinding leiden, ook vereischt worden voor het tot stand komen van een wetenschappelijke ontdekking. Zoo b. v. de

⁸⁾ Enkele Fransche schrijvers wijzen er op, dat de intellectuele eigendom dermate onafscheidelijk aan den persoon is verbonden, dat hij niet mag worden vereenzelvigd met den overigen zaak-eigendom. Zij wenschen dan ook een apart wetboek voor den intellectuelen eigendom, zooals b.v. P. Boucherot in een recent rapport aan de C. T. I. opmerkt. De jongste ontwikkeling van het Fransche en Belgische auteursrecht, waarbij zeer expliciet onvervreemdbare rechten aan den auteur — even onvervreemdbaar als het recht op persoonlijke vrijheid — worden toegekend, pleit voor deze opvatting. In elk geval lijkt me dat naast de verschillende wijzen, waarop zaken naar het Burgerlijk Wetboek worden onderscheiden, een onderscheiding in *persoonlijke* en *onpersoonlijke* zaken mogelijk ware.

⁹⁾ Mr. B. H. D. Hermersdorf, *Wetenschappelijke Eigendom Rechtsgeleerd magazijn* blz. 411, 1923.

¹⁰⁾ Zoo heeft de octrooiaanvraag voor de telefoon van Bell een uitspraak van 600 blz. ontlokt aan het Amerikaansche Hoog-gerechtshof voornamelijk over de questie „uitvinding of ontdekking”.

„kennis” en het „vermogen tot verwezenlijking” (een natuurwetenschappelijke ontdekking leidt er gemeenlijk toe, dat de ontdekker in staat is een phenomeen naar willekeur te voorschijn te roepen).

De groote kloof tusschen uitvinding en ontdekking wil men daarin zien, dat de uitvinder iets nieuws voortbrengt, een „schepping” verricht, terwijl de ontdekker iets bestaands constateert, slechts aanwijst het bestaande, waarop de gemeenschap reeds een onaantastbaar recht heeft verworven. De man, die tot het inzicht kwam, dat waspreparaten beter geschikt zijn dan watercrèmes, om schoenen te verfraaien en te conserveren, heeft iets geschapen of althans een bijdrage tot de schepping geleverd. Daarentegen heeft de ontdekker van hafnium, hoe verdienstelijk ook tegenover de wetenschap, slechts de aandacht gevestigd op het bestaande element. Het zou onrechtmatig wezen, indien de eigenaar van een stuk grond, welks oppervlak met hafniumhoudend mineraal bedekt is, in zijn recht uit dit mineraal hafnium te winnen zou worden beperkt.

Hoe aannemelijk deze redeneering op het eerste gezicht ook lijkt, er ligt een niet uitgesproken, onjuiste gedachte aan ten grondslag. In de gevolgde redeneering wordt de ontdekker als een receptief waarnemer voorgesteld, waaraan geen scheppend vermogen kan worden toegekend. Bij uitvoeriger betoogen, die de niet-octrooieerbaarheid van een natuurwetenschappelijke ontdekking trachten te bewijzen, komt men soms onder den indruk, dat een geleerde op een goeden dag door het oculair van een zijner talrijke instrumenten kijkt en plotseling verheugd een nieuw element of iets dergelijks gewaar wordt. De meeste moderne ontdekkingen worden echter — hoe paradoxaal dit ook klinkt — voor een groot deel langs inductieven weg verkregen. De scheppende gedachte geeft een uitbouw aan de bestaande kennis, welke leidt tot het voorzien van een bepaald verschijnsel en de finale ontdekking, het feitelijk constateeren van het voorvoelde of voorspelde verschijnsel, is dan de proef op de som. Aan een dergelijke ontdekking kan het scheppend element niet worden onzegd. Ze brengt een stoffelijke en een onstoffelijke verrijking aan de gemeenschap, waarover deze voorheen niet beschikte. Een eventueel te verleenen individueel recht op die verrijking tast dan ook reeds verworven rechten niet aan.

In de hoogerop gevoerde redeneering zal men er ook rekening mee moeten houden, dat onder het „nieuwe” of het „bestaande” alleen datgene valt te beschouwen, dat nieuw is respectievelijk bestaat ten opzichte van de menschelijke gemeenschap¹¹⁾. Of iets „an sich” nieuw is, laat zich niet constateeren. Het is mogelijk, dat de schoencreme, waarvan zooeven sprake was, eenige lichtjaren ver al eeuwenlang in gebruik was. Hetzelfde laat zich ook aan reëler voorbeelden toetsen.

Indien nog niet bekend was onder welke omstandigheden ozon ontstaat en een octrooi werd aangevraagd voor een werkwijze tot het bereiden door middel van electrische ontladingen, zoo zou den uitvinder ongetwijfeld in ieder land octrooi worden verleend, en terecht, daar hij de menschelijke gemeenschap iets nieuws brengt, ongeacht, of de

¹¹⁾ Dezelfde beschouwingswijze deelt de wetgever blijkbaar in Art. 16 van de „loi sur les mines, les minières et les carrières” van 1810 en in B. W. 642 (recht van den vinder van een schat).

natuur zich al of niet van dit procédé bedient. Van vele geotrooieerde werkwijzen zal kunnen worden gezegd, dat ze beantwoorden aan vormingen in de natuur. Aan het octrooi voor een technische vinding wordt echter niet de eisch gesteld, dat het object daarvan, ook buiten menschenbereik, voorheen niet zou hebben bestaan. Rechtsgelijkheid vergt, dat een dergelijk criterium evenmin voor de bescherming van een wetenschappelijke ontdekking wordt gesteld.

Wat in het bovenaangehaalde voorbeeld de inkorting van de rechten van den eigenaar van het hafnium-mineraal betreft een soortgelijke beperking van zijn eigendomsrecht zou een octrooi voor een technische hafniumbereiding evenzeer opleggen, zoodat hierbij van het invoeren van nieuwe rechtsnormen geen sprake is.

Overigens zal men uit het voorgaande niet mogen besluiten, dat iedere ontdekking tot een recht op bescherming zou aanleiding geven. Bij een eventuele wettelijke erkenning van den wetenschappelijken eigendom zal door de jurisprudentie aan het woord wetenschappelijke ontdekking een bepaalde betekenis moeten worden toegekend. Daarbij zal vanzelf komen vast te staan, dat aan de zuiver passieve waarneming van een voorheen onbekend verschijnsel geen octrooi- of auteursrecht dient te worden ontleend. (Eigenaardig is, dat de wetgever juist in dit opzicht al veel verder is gegaan en den „passieven ontdekker” uitsluitende rechten toekent. Art. 642 B. W. geeft den vinder van een schat, recht op de halve waarde. Vgl. ook Art. 640 B. W. volgens welk roerende zaken, die niemand toebehooren, het eigendom worden van degenen, die ze zich het eerst toeëigent).

Het moderne recht erkent, dat een geestelijk goed het voorwerp kan uitmaken van een uitsluitend recht. Het erkent zulks ten opzichte van de zeer materiele en concrete manifestatie eener gedachte bij het recht op modellen (Gebrauchsmuster), zooals dit in verschillende landen gebeurt.

Ook ten opzichte van den vorm — maar dan naar den minder uiterlijken vorm van een intellectueel product — komt deze erkenning bij het auteursrecht tot uiting. Dat het hier niet geheel en al den uiterlijken vorm geldt, blijkt b.v. daaruit, dat een componist het auteursrecht bezit voor een eventuele transponering van zijn werk op ander instrument, dan waarvoor zijn origineele compositie was gezet. Evenzoo kan een romanschrijver aanspraak maken op het auteursrecht voor een tooneelstuk, dat uit een van zijn romans wordt getrokken.

Een verdere stap, waarbij de erkenning van het eigendomsrecht op de gedachte belangrijk dichter wordt benaderd, is gelegen in de aanvaarding van het octrooirecht op een industriele vinding, een vinding, die zich manifesteert in den vorm van een werkwijze of voortbrengsel (inrichting) of juist gezegd van een serie werkwijzen of een serie voortbrengselen, aan welke alle eenzelfde gedachte ten grondslag ligt.

In deze reeks bestaat er slechts een gradueele overgang naar de erkenning van het eigendomsrecht op een algemeen wetenschappelijk beginsel (ontdekking of uitvinding). Hier wijkt slechts de concrete vorm nog meer terug dan bij het octrooirecht op de industriele vinding en wordt de bescherming nog onmiddellijker voor de grondgedachte opgeëischt.

Daar de uitoefening van het eigendomsrecht echter vereischt, dat het te beschermen goed zich stoffelijk manifesteert, zal het wenschelijk zijn de bescherming van een wetenschappelijke ontdekking of uitvinding te doen uitstrekken over de toepassingen daarvan.

Het schijnt derhalve rechtmatig en in den geest van onze wetgeving een recht op den wetenschappelijken eigendom te erkennen.

Ten overvloede zou kunnen worden aangevoerd, dat de wetenschappelijke eigendom als een natuurlijk recht is op te vatten. In een rapport van Boufflers van 30 Dec. 1790 aan de „Constituante” zegt deze „s'il existe pour un homme une véritable propriété, c'est sa pensée”. Een gedachte, die ook tot uiting komt in onze moraalopvattingen omtrent plagiaat en omtrent het voorbehoud, dat onderzoekers maken tot het voortzetten van een aangevangen onderzoek, waarvan zij de voorloopige resultaten hebben gepubliceerd.

Een secundair vraagstuk, dat zich bij het recht op intellectueelen eigendom voordoet, is de kwestie of dit recht nog kan worden erkend, nadat het voorwerp van dien eigendom is gepubliceerd. Immers, zegt het spraakgebruik, hij die een publicatie het licht doet zien, — maakt den inhoud „gemeengoed” (v.g.l. *communiquer*). Hoewel dit punt onder de oogen zal moeten worden gezien, indien het probleem van de handhaving van het recht aan de orde komt, kan toch nu reeds worden opgemerkt, dat geen bestaande rechten worden aangetast, indien de wet bij voorbaat uitsluitende rechten aan een publicatie verbindt. Het staat dan ook den wetgever vrij een restrictie aan de gemeenschap op te leggen, wat betreft het gebruik van het haar door openbaarmaking gebodene, indien althans de publicist daarmee accoord gaat.

De auteurswet levert een precedent van een zoodanige restrictie.

Een andere vraag, die men kan stellen, is, of den wetenschappelijken eigendom slechts een tijdelijk karakter kan worden toegekend, dan wel of deze eigendom niet anders kan verloren gaan dan op de wijzen, welke het B. W. ten aanzien van het bezit van een zaak bepaalt. Evenals het octrooirecht op technische vindingen kan men het recht op wetenschappelijken eigendom beschouwen als een recht van den eerstgekomene. Indien een bepaalde vinding op een gegeven tijdstip niet werd volbracht, kan men aannemen, dat ze vroeger of later toch wel zou worden verwezenlijkt (zulks in tegenstelling met een product van artistieken of literairen arbeid). Het zou dus in strijd zijn met het recht van de gemeenschap een onbepaald voortdurend recht op een wetenschappelijk bezit te verleenen. In de diverse voorstellen van wet of conventie heeft men dit beginsel slechts ten deele erkend. Wel wil men daarin den tijdsduur van den eigendom beperken, doch op dezelfde wijze als bij het auteursrecht het geval is (tot vijftig jaar na het overlijden van den auteur). Men volgt daar dan ook niet den boven gevoerden gedachtengang, doch stelt zich op het standpunt, dat de rechten van de erfgenamen niet bij voortdurend tegen die van de gemeenschap opwegen. Het vaststellen van een termijn voor het intellectueele eigendomsrecht blijft altijd een wille-

keurige greep. Men zal echter in het oog dienen te houden, dat de wet niet wordt gemaakt voor de bescherming van de rechten van de coryphaeën der wetenschap, doch voor den gemiddelden onderzoeker. Evenmin als de paar millioen in de gezamenlijke landen verleende technische octrooien wereldschokkend nieuws bevat hebben, evenmin zal de gemiddelde wetenschappelijke ontdekking op een al te langdurige bescherming aanspraak mogen maken. Het ware wenschelijk denzelfden termijn van bescherming vast te stellen voor den wetenschappelijken als voor den industrieelen eigendom.

Verskillende andere problemen doen zich bij den wetenschappelijken eigendom voor, die op analoge wijze voor den industrieelen eigendom gelden en dus op analoge wijze zijn op te lossen. Gelijktijdigheid van ontdekking en het feit, dat geesteskinderen in tegenstelling met wat bij gewone kinderen gebruikelijk is, dikwijls meer dan een vader hebben, kunnen bij die problemen worden gerangschikt.

III.

Bevredigt het besproken recht ons gevoel van billijkheid, vooral wat betreft de belooning van wetenschappelijke verdienste? De Fransche verdedigers van het nieuwe recht verkeerden hierover niet in twijfel. Ook Prof. Ruffini schijnt deze vraag bevestigend te beantwoorden, waar hij van oordeel is, dat de belooning van den ontdekker evenredig moet zijn aan de opbrengst van de industriele toepassing van zijn ontdekking. Deze opvatting schijnt aanvechtbaar.

De geleerde zoekt waarheid, de technicus nut. De markt tenslotte waardeert volgens nut en accepteert de waarheid op den koop toe.

De onderzoeker verrijkt de gemeenschap met nieuwe kennis. De technicus trekt profijt van die kennis voor industriele toepassing. Eerst uit die toepassing kan financieele bate volgen. Er bestaat dus geen direct verband tusschen wetenschappelijke arbeidsprestatie en financieele uitkomst. Nog minder tusschen wetenschappelijke mérites en geldelijk profijt. Aan den eenen kant is het dus onrechtvaardig den wetenschappelijken arbeider een *uitsluitend* recht op dit profijt te geven (projecten Gallier en Dalimier en Ruffini) zonder aanzien van den technicus, die als tusschenschakel fungeert. Anderzijds vindt de onderzoeker veelal geen belooning voor zijn wetenschappelijk verdienstelijk werk, ook al zou zijn wetenschappelijk eigendom worden beschermd.

Het feit, dat aan de ontdekking van een wetenschappelijk onderzoeker toepassingen worden gegeven, die door hem niet zijn voorzien mag hem niet zijn recht ontnemen een prijs te eischen voor zijn geestelijk goed, evenmin als men den verkooper van een stoffelijk goed van zijn rechten kan spenen, omdat hij het gebruiksdoel van zijn waar niet kan voorspellen. Aan den anderen kant is er geen grond den ontdekker navorderingsrechten (droit de suite) toe te kennen, indien een door hem onvoorziene toepassing achteraf blijkt zeer winstgevend te zijn.

Door Eiffel werd in 1890 de bekende toren als een monument van speelschen Parijschen geest geconstrueerd. Later bleek deze toren uitmuntend geschikt voor het verrichten van radiotelegrafische proeven op grooten afstand en is ten slotte een van de belangrijkste radiostations — ook voor wetenschap-

pelijke doeleinden — geworden. Zoomin als den technicus Eiffel een *wetenschappelijke* verdienste voor de toepassing van zijn schepping kan worden toegekend, zoomin komt den geleerde een *technische* verdienste toe voor de toepassing van zijn wetenschappelijke vondsten.

Onjuist is de opvatting van Ruffini, dat de waarde van een wetenschappelijke ontdekking zou zijn gelegen in de economische toepassing. Die waarde is voor alles cultureel en haar geldelijke uitkomst is slechts een armelijke weerspiegeling van de schatten, die de zuivere wetenschap aan de gemeenschap heeft gebracht.

Een billijke belooning van wetenschappelijken arbeid zal het voorgestelde beschermingsrecht dus nimmer brengen en men zal naar andere middelen buiten de eventueele wet voor wetenschappelijken eigendom moeten zinnen om die belooning in allen deele te waarborgen.

Dit neemt niet weg, dat een grove onbillijkheid is gelegen in een huidige toestand, dat de maker van een letterkundig voortbrengsel of van een kunstwerk, de uitvinder van een technische werkwijze of inrichting, de vinder van een te ontginnen delfstof en de vinder van een „verborgene of begravene zaak, waarop niemand zijn regt van eigendom kan bewijzen en die door een louter toeval ontdekt is” alle aanspraak kunnen maken op rechten welke uit hun intellectueel scheppingsvermogen of hunne toevallige kennis voortspruiten, terwijl de geleerde verstoken blijft van rechten, welke uit zijn wetenschappelijke vondsten zouden kunnen voortvloeien.

Al kan dus de voorgestelde wettelijke regeling zonder meer niet aan ons billijkheidsgevoel voldoen, het blijft wenschelijk, dat men beginne deze regeling te treffen.

Voor een meer enthousiast pleidooi ter verdediging van de rechten van den geleerden ontdekker zij verwezen naar de eerder aangehaalde Fransche schrijvers en naar senator Ruffini.

IV.

Het derde vraagpunt, in hoeverre de gemeenschap eenig nut zou kunnen trekken van de invoering van een wetenschappelijk eigendomsrecht, kan slechts vagelijk worden beantwoord.

Het is stellig niet wenschelijk, dat men tracht wetenschappelijk onderzoekswerk door een soort stukloon met winstparticipatie te stimuleeren. Het peil van dit onderzoekswerk zou daardoor slechts dalen. Het is overigens niet waarschijnlijk, dat een onderzoeker, die een uit economisch oogpunt weinig belangrijk gebied bewerkt, b.v. een astronoom een ander arbeidsterrein, dat meer lucratieve kansen biedt, zou opzoeken op grond van een wettelijke regeling van den wetenschappelijken eigendom. Gevaar voor een ongunstige beïnvloeding van het peil van het onderzoekswerk is dan ook vermoedelijk niet te duchten. Daartegenover staat, dat iedere goede rechtsorde en het gevoel van rechtzekerheid aan de gemeenschap indirect altijd ten goede komen.

Een bijzonder maatschappelijk voordeel valt intusschen van de erkenning van het nieuwe recht te verwachten. Het feit, dat aan een wetenschappelijke ontdekking officieel een geldswaarde wordt toegekend, zal tengevolge hebben, dat men ook van

industriële zijde het wetenschappelijk onderzoek op hooger prijs zal stellen. Onwillekeurig wordt de waarde van een goed, dat gratis aan de gemeenschap wordt geboden, door deze onderschat.

De Amerikaansche onderzoekingslaboratoria hebben, naar het schijnt, de ervaring opgedaan, dat het beter is de resultaten van een technisch-wetenschappelijk onderzoek door octrooi te beschermen, dan deze resultaten zonder meer te publiceeren en gemeengoed te maken. Indien een industrieel gedwongen is voor de toepassing van een nieuwe werkwijze een octrooilicentie te betalen, zoo zal hij na verkregen licentie niet nalaten een nuttig gebruik te maken van het duurgekochte goed. Veel proefnemingen te verrichten omtrent een werkwijze, die toch door iedereen mag worden toegepast, lokt daarentegen weinig aan. Elke industriële toepassing van een nieuwe vinding zal uiteraard de „kinderziekten” moeten doormaken en den fabrikant, die het initiatief van de eerste toepassing neemt, een niet te verwaarloozen leergeld kosten. Gesteld nu, dat de toepassing van een procédé vrij is, dan krijgt de concurrent, die in den aanvang een afwachtede houding aanneemt, een voorsprong, doordat hij het stadium van beginproefnemingen niet behoeft te doorloopen en in het algemeen niet het risico van speculatieve proefnemingen loopt. Het initiatief tot het nemen van proeven met een nieuw procédé wordt daardoor geremd. Evenals dit voor concrete technische vindingen geldt, zoo weegt deze omstandigheid nog zwaarder bij wetenschappelijke ontdekkingen, waarvan de technische uitkomst nog twijfelachtiger en waarbij dus het risico nog grooter is.

In dit verband zij er op gewezen, dat het niet alleen wenschelijk is, dat een wetenschappelijke ontdekking wordt beschermd, doch ook dat de bescherming in een duidelijk omlijnden vorm geschiedt. Een zonder formaliteit verkregen auteursrecht, dat de ontdekker achteraf nog tegen eventuele aanvallen zal moeten beschermen, geeft een te vagen waarborg aan den industrieel, waarmee de ontdekker zal willen onderhandelen.

Indien de industrie niet weet, welk wetenschappelijk terrein vrij is en wat beschermd, zal die onzekerheid tot terughouding leiden van het toepassen van nieuwe vindingen en de gemeenschap zou van het nieuwe recht nadeel ondervinden, evenals trouwens de ontdekker zelf.

Vastlegging van een ontdekking in den vorm van een octrooi is dan ook uit dit gezichtspunt te prefereren boven den auteursrechtsvorm, die de Fransche voorstellers hebben aangegeven.

Tenslotte zij nog op een punt gewezen, waarop men van Fransche zijde de aandacht vestigde. Indien slechts in een enkel land een recht op wetenschappelijke eigendom wordt erkend en dus de industrieelen in dat land niet aan dezen eigendom mogen raken, dan onder vergoeding aan den eigenaar, bestaat het gevaar dat de industrieelen in het eigen land in een nadeelige positie komen te staan ten opzichte van buitenlandsche industrieelen, die vrijelijk zouden kunnen gebruik maken van de slechts in één land beschermde ontdekkingen. Dit gevaar klemmt te meer, omdat de publicatie van wetenschappelijke ontdekkingen vrij spoedig in de internationale literatuur wordt overgenomen, zulks in tegenstelling met de technische octrooiliteratuur, die zelfs voor

belanghebbenden dikwijls moeilijk toegankelijk is.

Het is derhalve gewenscht, dat een recht op wetenschappelijke eigendom min of meer gelijktijdig in de belangrijkste cultuurstaten wordt gewaarborgd en dus een conventie tot stand komt, welke een uitbreiding aan de Parijsche conventie van 1883 geeft of daarnaast het wetenschappelijk eigendomsrecht in groote trekken internationaal regelt.

V.

De verwezenlijking van het nieuwe recht vergt geen nauwkeurige definitie van datgene, wat onder een wetenschappelijke ontdekking valt te verstaan, evenmin als voor de toepassing van de huidige octrooiwet een scherp omlijnde bepaling van het begrip uitvinding noodzakelijk is. Men zal goed doen het begrip „wetenschappelijke ontdekking” zoo breed mogelijk op te vatten.

Dit neemt niet weg, dat een beperking van de beschermende rechten gewenscht is om te voorkomen, dat bestaande rechten zouden worden aangetast. In art. 5, derde alinea van het voorstel Ruffini wordt bescherming uitgesloten, indien: „les dites découvertes ou inventions ne font que donner la démonstration scientifique d'un résultat ou d'un procédé déjà acquis de fait, c'est à dire auparavant dans la pratique industrielle ou commerciale”.

Niet alleen moet worden voorkomen, dat bestaande werkwijzen, die door een nieuwe theorie nader worden verklaard, plotseling aan de vrije toepassing zouden worden onttrokken, ook dient te worden verhinderd, dat indien een technicus geheel langs empirischen weg door probeeren een nieuwe werkwijze vindt, de vruchten van zijn werk zouden worden opgeëischt door den ontdekker van een theorie, aan de hand waarvan eventueel de nieuwe werkwijze ware af te leiden.

Het zou daarom aanbeveling verdienen de rechten van den ontdekker meer positief te beperken en alleen die ontdekkingen voor bescherming in aanmerking te doen komen, welke nieuwe verschijnselen onthullen of doen voorzien.

De wijze, waarop de voorstellers van de nieuwe aanvulling der wetgeving meenen, dat de wetenschappelijke ontdekker zijn rechten moet verkrijgen, zal vooral in de Germaansche landen op oppositie stuifen. Immers de verschillende ontwerpen stellen een verleening van uitsluitende rechten zonder vooronderzoek in het vooruitzicht.

Het schijnt, dat de voorstellers zich niet voldoende rekenschap hebben gegeven van het verschil tusschen het recht van industrieelen en het recht van artistieken en literairen eigendom. Zij hebben integendeel getracht deze beide vormen van recht als identiek te beschouwen. Toch moet er den nadruk op worden gelegd, dat de artistieke en litteraire eigendom zich bij uitstek uitstrekt tot den vorm van een werk, terwijl de industriële of wetenschappelijke eigendom de essentiele inhoud daarvan betreft. Claude Debussy kon geen enkel auteursrecht opeischen voor nieuwe harmonische klankcombinaties, die hij had gevonden, doch uitsluitend voor de composities, die hij had voortgebracht met behulp dier klanksamenstellingen. Anderzijds kan de chemicus, die waargenomen heeft, dat de onderlinge inwerking van enkele reagentia een bepaalde chemische verbinding doet ontstaan, de werkwijze, welke op deze reactie is gebaseerd,

octrooieeren onafhankelijk van de formeele omstandigheden, waaronder men de werkwijze kan verwezenlijken.

Tot welke gevolgtrekking leidt het gemaakte onderscheid?

De vorm van een kunstwerk of geschrift wordt bepaald door een aantal factoren, waarvan de hoeveelheid en het aantal onderlinge combinaties zoo groot is, dat de mogelijkheid, dat van verschillende personen afkomstige werken identiek zouden zijn, mag worden verwaarloosd, daar de waarschijnlijkheid, dat eenzelfde combinatie van zelfde factoren zich zou herhalen — hoewel eindig klein — practisch op nul mag worden gesteld.

Wanneer den rechter twee letterkundige voortbrengselen worden voorgelegd, welke identiek zijn, zoo verwaarloost hij de feitelijke mogelijkheid, dat het toeval dezelfde combinatie van woorden uit verschillende breinen zou hebben doen ontspruiten en hij acht het, behoudens tegenbewijs in bepaalde gevallen, juridisch voldongen, dat het jongste werk aan het oudste is ontleend.

Bevindt men zich evenwel tegenover een gedachtencomplex, dat den essentielen inhoud van een werk uitmaakt, dan bestaat een niet te verwaarloozen kans, dat dezelfde combinatie van gedachten in een anderen geest werd geboren, dan van dengene, die te goeder trouw beweert ervan de vader te zijn. Dit slaat niet alleen op uitvindingen en ontdekkingen, welke gelijktijdig door verschillende personen worden gedaan, maar vooral op de heruitvinding en herontdekking van zaken, die reeds van openbare bekendheid zijn, hoewel niet bekend aan de personen, die voor de tweede maal de uitvindings- of ontdekkingsarbeid verrichtten. Deze overweging maakt, dat het vooronderzoek op de nieuwheid een integreerend deel uitmaakt van de octrooiwetgeving in Amerika en in de Germaansche landen.

In den regel worden in de landen met vooronderzoek meer dan vijftig procent van de ingediende octrooiaanvragen afgewezen, voornamelijk op grond van niet-nieuwheid of op grond van gebrek aan uitvindingsgedachte met het oog op het reeds bekende. Dit wil niet zeggen, dat in die landen de overige aanvragers de uitsluitende rechten verkrijgen, waarop zij in hun oorspronkelijk aanvragen aanspraak maakten. Integendeel worden bij het vooronderzoek van haast iedere octrooi-aanvraag anticipaties te berde gebracht, welke na overleg tusschen den vooronderzoeker en den aanvrager of diens gemachtigde er toe leiden, dat een beperking wordt aangebracht in datgene, waarvoor uitsluitende rechten worden gevraagd. Door dit procédé wordt het octrooi belangrijk versterkt tegen eventuele latere aanvallen, daar de uitvinder uitsluitend bescherming krijgt toegewezen voor wat werkelijk als nieuw is te beschouwen. Ook de kans, dat de geldigheid van het octrooi naderhand wordt betwist, vermindert hierdoor. Betwisting van de definitieve verleening van een octrooi wordt bovendien in de landen met vooronderzoek in de meeste gevallen beslecht voor een college, waarin technisch-wetenschappelijke deskundigen den doorslag geven, daarbij ter zijde gestaan door juristen, welke een bijzondere studie van het octrooiwezen hebben gemaakt. Het octrooi „sans garantie du gouvernement” moet in de Latijnsche landen in geval van oppositie voor den gewonen, dus technisch ondes-

kundigen rechter worden verdedigd, waarbij dan komt, dat het octrooi zich in een niet gekritiseerd dus dikwijls zeer aanvechtbaren vorm bevindt, zoodat de uitvinder, die het proces met een gewoonlijk kapitaalcrachtigen tegenstander te voeren heeft, zich in een verre van gunstige positie bevindt.

Een vooronderzocht octrooi biedt den houder voorts het bijzondere voordeel, dat hij sterker staat bij onderhandelingen met een gegadigde voor koop of licentie. Niet zelden vraagt men in Frankrijk aan den uitvinder, die zijn octrooi zoekt te verkoopen, of het Deutsche Patentamt reeds zijn uitvinding op nieuwheid heeft onderzocht.

De secretaris van de C. T. I., de Heer Gallié, kant zich sterk tegen een stelsel van vooronderzoek van te beschermen uitvindingen en ontdekkingen. In het algemeen acht hij het stuitend, dat men voor het behoud van zijn rechten een formaliteit zou moeten vervullen. Men moet streven de wetgeving zoodanigen vorm te doen aannemen, dat men het genot van zijn rechten niet verliest door onkunde van het administratieve warnet van den staat.

Een verder argument van Gallié en Dalimier tegen het vooronderzoek schijnt minder steekhoudend. Zij vreezen „un sérieux danger pour la liberté de l'inventeur à cause des conditions périlleuses dans lesquelles pourraient être formées les commissions d'examen”. Het is niet duidelijk, waarom de ambtenaar, die belast is met het vooronderzoek (deze arbeid geschiedt niet door „commissions”, alleen het resultaat van het vooronderzoek pleegt door een college te worden beoordeeld) partijdiger zou zijn dan de rechter, die een nàonderzoek verricht of erger nog dit aan den zeer partijdigen opposant overlaat. Het argument verliest nog meer waarde, indien men bedenkt, dat de vooronderzoeker gemiddeld 70 à 100 aanvragen per jaar krijgt te behandelen en dus inderdaad subjectieve belangstelling zal missen voor de hem voorgelegde aanvragen.

Afgezien van het principieele argument van Gallié, ware m.i. nog tegen het bestaande stelsel van vooronderzoek aan te voeren, dat daarbij tegen afwijzingen van octrooiaanvragen geen beroep kan worden gedaan op den gewonen rechter en dus geen middel open staat om door middel van een hof van cassatie (in ons land den Hoogen Raad) een uniforme wetsuitlegging te waarborgen.¹²⁾

Ook valt op te merken, dat in het geval van den wetenschappelijken eigendom de nieuwheid van een ontdekking gemakkelijker door het publiek kan worden gecontrôleerd dan bij industriele vindingen, daar de wetenschappelijke literatuur tengevolge van een betere organisatie ook beter toegankelijk is dan de technische literatuur.

Ten slotte is er van Belgische zijde op gewezen,

¹²⁾ Dit houdt verband met het volgende: Onze octrooiraad (en dit geldt ook in de andere Germaansche landen) *administreert, pleegt rechtspraak en verleent rechten of weigert ze te verleenen*. De gewone rechter oordeelt in bepaalde gevallen over de verleende rechten. De octrooiraad kan noch tot de uitvoerende noch tot de rechterlijke macht zonder meer worden gerekend. In de Romaansche landen administreert het Office des Brevets. Ieder aanvrager, die aan de formaliteiten voldoet, heeft daar recht op octrooi verleening. De actie tot ontkenning van een recht op octrooi is er uitsluitend repressief en dient voor de tribunalen van de rechterlijke macht. Hiermee overeenkomstig wordt in alle landen ten aanzien van het auteursrecht gehandeld. Vandaar dat de kloof tusschen auteurs- en octrooierecht voor ons breder is dan voor den Franschman.

dat ons systeem van vooronderzoek geen volstrekte waarborg op nieuwheid levert. Het vooronderzochte octrooi is wel niet „sans garantie du gouvernement”, maar evenmin het tegengestelde en deze halfslachtige toestand maakt, dat de octrooihouder dus toch niet zeker is van zijn bezit en nog gedurende een langen termijn aan een eisch tot nietigverklaring bloot staat. Men acht het daarom juist een octrooiaanvraag op de nieuwheid te onderzoeken en vervolgens het „brevet” met vermelding van de anticipaties „sans garantie du gouvernement” te publiceren. Zijn de anticipaties afdoende, dan zal de aanvrager vanzelf geen prijs stellen op het verder bezit van zijn octrooi. In twijfelgevallen kan de rechter na het inkomen van een eisch tot nietigverklaring beslissen.

Uit een en ander moge blijken, dat het z.g. Amerikaansche stelsel van vooronderzoek niet zoo alleen-zaligmakend is als men hier te lande wel eens aanneemt. Het zou dan ook minder gewenscht zijn — en vermoedelijk ook kwalijk gelukken — dit stelsel bij een internationale regeling van den wetenschappelijken eigendom aan andere landen op te dringen.

Aan den anderen kant zal men er in de Germaansche landen en in Amerika weinig voor voelen het recht van den intellectueelen eigendom over een kam te scheren met het auteursrecht, zooals het ontwerp van conventie van Ruffini aangeeft. Uitsluiting van het vooronderzoek zou in ons land m. i. terecht onaannemelijk worden geacht.

Daarbij komt nog, dat een bijzonder bezwaar valt te opperen tegen het denkbeeld van Gallié, Dalimier en Ruffini, om het recht van den wetenschappelijken eigendom te doen ontleenen aan de publicatie der nieuwe vinding of ontdekking.

Wel geven zij nog middelen aan om te voorkomen, dat de ontdekker, die niet tijdig genoeg zijn ontdekking publiceert, verstoken zou blijven van zijn rechten. De openbaarmaking blijft echter criterium. Nu zal het niet zelden voorkomen, dat een ontdekker in dienst van een particuliere onderneming contractueel gebonden is geen publicaties op het gebied van zijn werkzaamheden het licht te doen zien.

Terwijl voor den rechter desnoods (door middel van wetwijziging) termen waren te vinden een contract, waarbij de werknemer zich verbindt geen octrooien aan te vragen, van onwaarde te verklaren, zal men bezwaarlijk bedenkingen kunnen opperen tegen een clause in het werknemerscontract, waarbij degenen, die zich in dienst van een bedrijf stelt, belooft niets omtrent het betrokken bedrijf te publiceren.

Hoewel de C.T.I. zich heeft beijerd in haar ontwerp van wet tot bescherming van den intellectueelen eigendom vooral de belangen der „salariés” te behartigen, heeft ze dezen indirect de pas tot het uitoefenen van hunne rechten afgesneden.

Dit punt is intusschen minder belangrijk dan het meningsverschil omtrent de kwestie van het vooronderzoek. Dit laatste maakt, dat een internationale conventie alleen dan kans van slagen heeft, indien iedere staat wordt vrijgelaten den vorm, waarin ze een recht op wetenschappelijken eigendom wil verleenen, te regelen in overeenstemming met de heerschende binnenlandsche wetgeving, zulks naar analogie van Artikel 11 der Parijsche Conventie van 1883.

Het heeft in het algemeen weinig zin detailontwerpen van wetten of conventies toe te voegen aan degenen, die reeds zijn gepubliceerd, zoolang over

het aanhangige onderwerp nog zoovele verschillen van opinie bestaan. Bovendien kan men het maken van dergelijke ontwerpen, indien het zoover is, gevoegelijk overlaten aan de daartoe bevoegde autoriteiten. Intusschen is het gewenscht soms de gedachten te formuleeren in den vorm van een wetsartikel, teneinde aan te toonen, dat zulk een formuleering inderdaad mogelijk en volstrekt niet utopistisch is.

In plaats van het in den aanvang van dit rapport geciteerde artikel 2 van het conventieontwerp van Ruffini zou men dan kunnen stellen:

„Les pays contractants accorderont conformément à leur législation intérieure une protection temporaire aux inventions et découvertes scientifiques révélant ou faisant prévoir des phénomènes antérieurement non publiquement connus”.

Men kan zich afvragen in welken vorm de bescherming in ons land het beste ware te verwezenlijken. Het vereenzelvigen van auteursrecht en wetenschappelijk eigendomsrecht, schijnt blijkens het voorgaande minder juist, zoodat men een uitbreiding van de auteurswet in dezen zin zou moeten verwerpen. Eerder zou men zich vereenigen met een voorstel aan de octrooiwet wijdere strekking te verleen, zooals ook Barthélémy ten deele heeft getracht. Deze auteur is in één richting nog verder gegaan, doordat hij aan het octrooi niet langer een monopolie wilde verbinden. Hij voelt het huidige octrooiestelsel als een vrijheidsbelemmering en wil een ieder vrijlaten in de toepassing van de geöctrooide materie, mits de toepassers aan den octrooihouder een vergoeding uitkeeren. Het denkbeeld is aanlokkelijk en schijnt vooral aanbevelenswaardig voor uitvindingen of ontdekkingen van algemeen belang, zooals op het gebied der volksgezondheid. In dit laatste geval kan echter ook de onteigening ten algemeenen nutte dienst doen. Een bezwaar tegen het denkbeeld van Barthélémy is, dat geheele afschaffing van het monopolie aan de industrie eenigszins den prikkel zou ontnemen uitvindingen te octrooieeren of octrooien aan te koopen. (Onze wet beperkt al het monopolie in verschillende opzichten)

Voor ons land schijnt voorloopig de weg van den minsten weerstand, dat men tracht de bestaande octrooiwet uit te breiden. Naast de vooronderzochte octrooien voor uitvindingen zou men dan octrooien voor ontdekkingen kunnen invoeren en daarvoor in hoofdzaak dezelfde procedure van toepassing laten zijn. Een aanvulling van tal van artikelen zou daarvoor zijn vereischt. Het zwaartepunt van die wijzigingen zou zijn gelegen in de intrekking van artikel 3, dat de uitdrukkelijke eisch stelt, dat een uitvinding een technisch karakter moet bezitten. Althans ware in dit artikel een uitzonderingsbepaling op te nemen voor wetenschappelijke uitvindingen of ontdekkingen. De intrekking of beperking van dit artikel zou medebrengen, dat aan het begrip „werkwijze” in onze octrooiwet een breder strekking kon worden toegekend en daaronder ook een wetenschappelijke „methode” viel te begrijpen. Verder zou het eerste artikel van onze octrooiwet in den volgenden zin kunnen worden aangevuld:

„Onder den naam van octrooi worden aan hem, die een nieuw voortbrengsel een nieuwe werkwijze of een nieuwe verbetering van een voortbrengsel of van een werkwijze heeft uitgevonden of eene ont-

dekking heeft verricht, welke een nieuw verschijnsel onthult of doet voorzien, op zijne aanvraag uitsluitende rechten toegekend".¹³⁾

De eerste moeilijkheid, die dan opdoemt, is de vraag, waartoe zich de uitsluitende rechten van den „ontdekker" moeten uitstrekken. Een ontdekking — de substantiatie van het voltooide ontdekken — kan als zoodanig moeilijk het object zijn van een octrooi (strikt genomen is het minder correct te spreken van een „geoctrooieerde ontdekking of uitvinding"). Wel voor uitsluitend recht vatbaar is de toepassing van de kennis, welke door een ontdekking wordt verworven"¹⁴⁾. Wil men onder het woord „ontdekking" ook nog de kennis begrijpen, die door de ontdekking wordt verkregen, dan kan men — zij het ook wat minder nauwkeurig — spreken over de „toepassing(en) van de ontdekking". Op die manier zou een octrooiaanvraag voor de ontdekking van het element hafnium als „conclusie"¹⁵⁾ kunnen bevatten:

„De toepassingen van de ontdekking, dat het scheikundig element met het atoomnummer 72 in den aardbodem voorkomt".

Opgemerkt zij, dat het verleenen van octrooi op de toepassingen van een ontdekking nog geenszins insluit, dat uitvinders, die op het thema der ontdekking willen voortborduren in hun rechten klakkeloos mogen worden gekortwiek. Onze octrooiwet kent het beginsel, dat verschillende octrooien een zekeren samenhang vertoonen, omdat de eene uitvinding voortbouwt op de andere. Voor dergelijke uitvindingen, die een keten vormen van het vaag uitgesproken principe tot de concrete toepassing daarvan, geldt het systeem, dat de octrooihouders tot wederzijdsche licentieverleening verplicht zijn. Datzelfde systeem ware op de uitvinders toe te passen, die op een ontdekking voortbouwen¹⁶⁾.

Intusschen zou voor het uitbreiden van de octrooiwet tot bescherming van den wetenschappelijken eigendom nog een ingrijpende wijziging wenschelijk zijn.

Het behoort tot de menschenlijke — en in dit geval

¹³⁾ Een daaraan beantwoordende aanvulling zouden verschillende andere artikelen behoeven. B.v. zou men aan de octrooiaanvraag voor een ontdekking de voorwaarde moeten stellen, dat de verschijnselen, welke het voorwerp der ontdekking uitmaken voor een deskundige waarneembaar of anderszins te verifiëren moeten zijn. (vgl. Art. 20, 4e lid) Voorts zouden Art. 4, 5, 6, 8a, 10, 11, 12 eerste lid, 20, 29b, 34 tweede lid, en 66 overeenkomstig gewijzigd moeten worden.

In de volgende voetnoten zijn ter verduidelijking en bij wijze van voorbeeld eenige artikelswijzigingen geformuleerd, die eventueel onze octrooiwet geschikt zouden maken tot wet ter bescherming van den wetenschappelijken eigendom.

¹⁴⁾ Aan artikel 30, zou dan aan het 1e lid sub c kunnen worden toegevoegd, dat het octrooi den octrooihouder behoudens de bepalingen der artikelen 31—33 het uitsluitend recht geeft: „alle handelingen te verrichten, welke eerste verwezenlijking eene toepassing bevat van de kennis, verworven door de ontdekking, waaruit het octrooi voortspruit, en voortbrengselen of stoffen, welke vervaardigd of bereid worden onder aanwending van die handelingen, in het verkeer te brengen, verder te verkoopen, te verhuren, af te leveren of voor een of ander in voorraad te hebben of wel te gebruiken". (Men zal den nadruk moeten leggen op de eerste verwezenlijking, omdat latere verwezenlijkingen zonder bijzondere kennis, door copie of ook wel door middel van nieuwere kennis tot stand kunnen worden gebracht). Een overeenkomstige aanvulling behoeven dan art. 36 en art. 43, 4e lid.

¹⁵⁾ D. i. de nauwkeurige en afzonderlijke aanwijzing van datgene, waarvoor het uitsluitend recht wordt verlangd.

¹⁶⁾ Art. 34, 2e lid voorziet hierin reeds en zou slechts een kleine aanvulling behoeven.

tot de best geslaagde menschenlijke eigenschappen, dat een ieder, die iets nieuw heeft gevonden, van begeerte brandt, dit zoo spoedig mogelijk aan zijn medemenschen rond te vertellen. Het kan slechts in het belang zijn van de gemeenschap deze eigenschap te stimuleeren. Nu stelt onze octrooiwet als criterium voor de nieuwigheid van een uitvinding, dat zij niet door een beschrijving of op andere wijze van openbare bekendheid zij. Een publicatie van den uitvinder, waarin hij zijn uitvinding beschrijft, vóórdat octrooi is aangevraagd, maakt dus octrooierbaarheid onmogelijk of doet de geldigheid van een verkregen octrooi te niet, althans in de landen van het Europeesche continent. Handhaving van deze regeling ten aanzien van den wetenschappelijken eigendom zou of leiden tot inhouden of uitstellen van wetenschappelijke publicaties ten nadeele van de gemeenschap, of tot een verlies van de eigendomsrechten van den wetenschappelijken onderzoeker, tot diens eigen nadeel, indien deze zooals tot nog toe gebruikelijk is voort zou gaan te publiceeren, zoo kort mogelijk na beëindiging van zijn onderzoekingen of studies.

Een eventueel recht, dat den octrooiaanvrager vrijwaart voor afwijzing op grond van eigen publicaties, zou een *tijdelijk* karakter moeten dragen, zooals ook in den aanvang van dit rapport geciteerden „voeu" van de Union Int. de Chimie pure et appl., dank zij de interventie van Mr. Alingh Prins tot uitdrukking is gebracht.

Immers in de periode tusschen de eerste publicatie van een uitvinding of ontdekking en de octrooiaanvraag zal de industrie uiteraard geen gebruik durven maken van de nieuwe wetenschap, daar men bij inwerkingtreding van een eventueel octrooi zou kunnen worden gedwongen een in gang gezet procédé stop te zetten of den onverwachten last van licentierechten te dragen. Is nu de duur van deze periode onbepaald te verlengen, dan vloeit daaruit in de eerste plaats een onzekere toestand voor de industrie en daardoor nadeel voor de gemeenschap voort en verder zou men op deze wijze wel niet den wettelijken geldigheidsduur, maar toch in de praktijk de bescherming der uitvinding of ontdekking onbepaald kunnen verlengen. In de praktijk toch bepaalt niet het wettelijke vijftiental jaren, doch het geheele verloop van de eerste publicatie tot aan den datum, waarop een octrooi afloopt, den eigenlijken duur van de bescherming, hetgeen bij de thans geldende regeling een verschil van een of twee jaar kan uitmaken, doch bij een vrijwaring van octrooiafwijzing op grond van eigen publicaties een belangrijk onderscheid zou kunnen opleveren.

De periode, gedurende welke een publicist voor het onderwerp van zijn publicatie een octrooiaanvraag zou kunnen indienen zonder zijn rechten tengevolge der vroegtijdige openbaarmaking te verliezen, ware b. v. op drie jaren te stellen. De Amerikaansche octrooiwet stelt voor het overeenkomstige doel een termijn van twee jaar. Gewoonlijk is de tijd, die wordt vereischt om een uitvinding of ontdekking praktisch tot waarde te brengen, zoo lang, dat men de bewuste termijn m. i. op drie in plaats van op twee jaar zou mogen vaststellen. Men zou hierbij echter rekening moeten houden met wat het buitenland doet.

Teneinde de industrie te prikkelen de uitvinding of ontdekking toe te passen, zou men dengene, die een begin van uitvoering aan de toepassing geeft,

gedurende het tijdsverloop tusschen het tijdstip, waarop aan de uitvinding of ontdekking voor het eerst openbare bekendheid wordt gegeven en de dagteekening der openbaarmaking eener eventuele octrooiaanvraag een recht op licentie op het octrooi kunnen verleen en dan natuurlijk tevens een recht van voorgebruik ontzeggen.¹⁷⁾

Stelt men de vraag, in welken vorm de bescherming van den octrooiaanvrager tegen de eigen publicaties zou moeten worden gegoten, dan lijkt de eenvoudigste oplossing, dat de aanvraag wordt geacht te zijn ingediend op den datum, waarop de eerste publicatie van den aanvrager over den inhoud der aanvraag het licht zag. Dat zou dus neerkomen op een „prioriteitsrecht”, gegrond op de eigen publicatie.

Tegen zulk een regeling bestaat m.i. eenig bezwaar, al dekt ze het meerendeel der voorkomende gevallen.

De kans doet zich voor (en het geval heeft zich voorgedaan), dat de aanvrager van een octrooi vroeger een publicatie deed verschijnen, die denkbare bevat, welke later in zijn aanvraag zijn verwerkt, doch destijds in een vorm waren gesteld, welke ze ongeschikt maakt om er een prioriteitsrecht aan te ontleenen. Een octrooiaanvraag voor een werkwijze of methode kan b.v. moeilijk prioriteit ontleenen aan een publicatie, waarin niet van een werkwijze of methode wordt gewaagd, terwijl diezelfde publicatie toch een anticipeerend karakter kan dragen. Vandaar, dat het meer afdoende schijnt, indien uitdrukkelijk en positief in de wet tot uiting wordt gebracht, dat voor een bepaalde periode eigen publicaties geen anticipeerende kracht ten opzichte van octrooiaanvragen mogen bezitten. De formuleering wordt dan weliswaar gecompliceerder¹⁸⁾. Vooral, omdat men ook aan publicaties van anderen gedurende dezelfde periode alle anticipeerende kracht zou moeten ontzeggen, daar anders toch nog ieder tusschentijds aan de oorspronkelijke publicatie ontleend geschrift of een onafhankelijk daarvan verschijnende publicatie met overeenkomstigen inhoud de erkenning van de nieuwheid der ontdekking of uitvinding onmogelijk zou maken. Anderzijds lukt het langs dezen weg beter de rechten van eigenlijken uitvinder of ontdekker te handhaven, indien de eerste publicatie op plagiaat berust.

¹⁷⁾ In artikel 32, dat het z. g. recht van voorgebruik omschrijft, zou dan een voorbehoud tot een dusdanige bepaling moeten worden gemaakt.

¹⁸⁾ Eventuele formuleering: Art. 2: „Voortbrengselen, werkwijzen of verbeteringen of door een ontdekking onthulde of te voorziene verschijnselen worden alleen niet als nieuw aangemerkt, voor zoover zij door eene beschrijving of op een andere wijze reeds van voldoende openbare bekendheid kunnen zijn om door een deskundige vervaardigd of toegepast, waargenomen of voortgebracht te kunnen worden, tenzij deze openbare bekendheid minder dan drie jaren vóór het indienen der aanvraag voor het eerst doch behoudens door middel van een octrooiaanvraag of octrooi van aanvrager of aanvragers werd gegeven door den aanvrager of, indien verschillende personen gezamenlijk het octrooi aanvragen, door een of meer der aanvragers of door elk ander, van wien kan worden aangetoond dat hij zijne kennis heeft ontleend aan aanvrager of aanvragers.” (Art. 8 wordt dan overbodig).

Art. 9: „De eerste aanvrager heeft geen aanspraak op octrooi, voorzover de inhoud zijner aanvraag niet nieuw is op gronden, welke krachtens het bepaalde in art. 2 niet ten aanzien van een lateren aanvrager gelden en voorzover de inhoud zijner aanvraag is ontleend aan de kennis van een ander zonder diens toestemming. Deze laatste behoudt, voor zooveel ontleend werd voor octrooi vatbaar is, zijn aanspraak op octrooi.” (vgl. Art. 6).

Ten slotte is er nog een punt, dat bij een eventuele wetswijziging onder de oogen zou moeten worden gezien met het oog op het bij uitstek persoonlijke karakter van wetenschappelijke prestaties. Het geldt in onze wet (en evenzoo in alle octrooiwetten van het continent), dat de eerste aanvrager als uitvinder wordt aangemerkt en de vraag of de eerste aanvrager ook werkelijk de uitvinder is, wordt van secundaire orde geacht. Deze juridische fictie heeft men ingevoerd met het oog op de slechte ervaring, die het stelsel van de „first and true inventor” in de V. S. van Amerika heeft opgeleverd. Men schrok terug voor de eindeloze en weinig bevredigende aflopende processen, die bij collisie van aanvragen ontstonden over de vraag, wie de eigenlijke eerste uitvinder was. Een dergelijke juridische fictie is te aanvaarden, indien de onmacht moet worden erkend voor een bepaalde categorie van gevallen den samenhang der werkelijke feiten te reconstrueeren. Zoodra die grond echter niet voorhanden is, mag men den eisch stellen, dat het recht bouwt op de gegevens der werkelijkheid.

De praktijk nu heeft geleerd, dat in de Vereenigde Staten het stellen der octrooiaanvragen op den naam van den werkelijken uitvinder op zichzelf geen moeilijkheden heeft gegeven en in dit land, dat overigens niet op traditie kan bogen, beschikt men hieromtrent over een ervaring van anderhalve eeuw. De complicaties treden pas op, wanneer twee „true inventors” onafhankelijk van elkaar een overeenkomstige aanvraag indienen en uitgemaakt moet worden, wie het eerst de uitvinding verrichtte. Welnu, dan kan men ook de fictie beperken tot de bepaling, dat bij collisie van aanvragen de eerste aanvrager als uitvinder of ontdekker wordt beschouwd en verder den eisch stellen, dat hij, die een octrooiaanvraag indient, ook werkelijk de uitvinding of ontdekking zelve heeft verricht¹⁹⁾. Daardoor voorkomt men moeilijkheden, die bij het recht van vrijwaring tegen octrooiafwijzing op grond van eigen

¹⁹⁾ Eventuele formuleering: Aanvulling Art. 20: „De aanvraag moet zijn vergezeld van een verklaring naar waarheid, dat de aanvrager de uitvinding of ontdekking in trouwe zelf heeft verricht al of niet in samenwerking met anderen”. (Aan een dergelijke bepaling ware eventueel doch niet noodzakelijk door een strafbepaling kracht bij te zetten). Opgemerkt zij, dat onze wet nu al rekening houdt met den persoon van den uitvinder in gevallen van wederrechtelijke ontleening van een uitvinding, naamsvermelding van den uitvinder en opeisching van de octrooiaanvraag of het octrooi van een werknemer.

In Art. 6, dat den eersten aanvrager als uitvinder beschouwt, zou slechts achter het woord „uitvinder” ingelascht behoeven te worden: „en ontdekker” afgezien van de wenschelijke wijziging volgens Doorman („De Ingenieur” 1923 blz. 908).

In Art. 9 zouden de woorden „zonder diens toestemming” moeten worden geschrapt.

In art. 7 ware het wenschelijk vóór het woord „geniet” in te lasschen „of diens rechtverkrijgende”. Desnoods ware voor prioriteitsaanvragen de fictie te handhaven door een voorbehoud in art. 9 en 20.

Art. 10, 1e lid: „Indien de uitvinding of ontdekking, waarop een octrooiaanvraag is gegrond, verricht is door iemand, die in dienst van een ander eene betrekking bekleedt, welke aard medebrengt, dat hij zijne bijzondere kennis aanwende tot het doen van uitvindingen of ontdekkingen van dezelfde soort als die, waarop de octrooiaanvraag betrekking heeft, dan heeft de werkgever aanspraak op overschrijving van het octrooi te zijnen name binnen een maand na de in art. 28, eerste lid, bedoelde dagteekening van het octrooi.

Ieder beding, waarbij de werknemer zich verplicht in een of meer gevallen geen octrooi aan te vragen voor zijne uitvindingen of ontdekkingen, is nietig”.

(Art. 10, derde lid en 25, vijfde lid worden dan overbodig).

publicaties zouden optreden en voorts verkrijgt men, dat de eigenlijke uitvinder of ontdekker in een sterkere positie komt te staan dan waarin thans de eigenlijke uitvinder staat tegenover den fictieven uitvinder, die tengevolge van een of andere maatschappelijke verhouding als aanvrager optreedt.

Hoewel de „bescherming tegen eigen publicaties” en het stellen van de aanvraag op naam van den werkelijken uitvinder of ontdekker wenschelijk zijn, zoo vormen ze toch geen noodzakelijke voorwaarde tot het verwezenlijken van het wetenschappelijke eigendomsrecht en het hoofddoel ware dus met een veel eenvoudiger en daardoor aannemelijker wetswijziging te bereiken. Niettemin zal zoo'n wijziging altijd veel voeten in de aarde hebben en de hierboven geopperde voorstellen zullen nog vele malen onder de schaar moeten passeeren vóór men tot een acceptabel plan komt.

Toch moge uit het voorgaande blijken, dat de wetenschappelijke eigendom voor practische regeling vatbaar en de handhaving daarvan te verwezenlijken is.

VI.

In de voorgaande paragraphen is in hoofdzaak uitgegaan van den volgenden gedachtengang: Gegeven, dat een geestelijk goed in het algemeen voor eigendom vatbaar is en gegeven, dat onze maatschappij voorshands nog de erkenning en de gelijke erkenning van individueelen eigendom tot haar grondslagen telt, zoo is er geen grond de erkenning van individueelen eigendom voor een bepaalde soort van geestelijk goed uit te sluiten. Een overweging dus met een negatief karakter, welke niettemin kan leiden tot aanvulling van wat dezerzijds als een hiaat in onze wetgeving wordt beschouwd.

Zij, die de actie voor wetenschappelijken eigendom in gang hebben gezet, zijn uitgegaan van een ander standpunt en wel van de gedachte dat wetenschappelijke arbeid onvoldoende wordt beloond en het nieuwe recht daarin verbetering zal brengen.

Reeds sub III is er de aandacht op gevestigd, dat de belooning van den wetenschappelijken ontdekker op grond van het niet door hem nagestreefde commerciële effect van zijn arbeid een willekeurig en der wetenschap niet voldoende waardig karakter draagt.

Het feit, dat de octrooiwet al bescherming biedt aan vele ontdekkingen, die zich in den vorm van een uitvinding laten gieten, maakt bovendien, dat de doorsommige voor- en tegenstanders verwachte uitwerking van de invoering van het nieuwe recht niet zoo groot zal zijn, te meer waar vele onderzoekers er geen prijs op zullen stellen gebruik te maken van hun eigendomsrecht.

De „gemeenschap zal er voor moeten waken, dat den intellectueelen arbeider door een behoorlijke salarisatie een ongestoord bestaan wordt verzekerd. Een uitbreiding van het intellectuele eigendomsrecht — hoe rechtvaardig ook op zichzelf — levert dien waarborg niet en er staan weinig andere wegen open dan de directe gemeenschapszorg (hetzij als overheidszorg of als particulier georganiseerde gemeenschapszorg) om het gestelde doel te bereiken.

In ons land is de heerschende geest onder hen, die op wetenschappelijk gebied werkzaam zijn, gezond genoeg, dat men kan vertrouwen, dat degenen,

die daartoe inderdaad het bekwaamst zijn, in het algemeen een plaats zullen vinden aan de instellingen en laboratoria voor wetenschappelijk onderzoek, mits het budget van deze instellingen voldoende zij om een redelijk aantal posten te salarieren.

Hoezeer ook de neiging gerechtvaardigd is in de huidige tijdsomstandigheden de staatszorg tot het uiterste te beperken, er kan niet genoeg worden gewezen op de schade, die juist voor ons land zou voortvloeien uit een verlaging van het nationaal wetenschappelijk niveau.

Wie wel eens in de gelegenheid was een parallel te trekken tusschen de bevolking van ons land en die van omringende landen, zal weten, dat het intellectuele peil van ons volk — ook in bredere lagen — hoog is.

De bedachtzaamheid, de objectiviteit, de afkeer van machinaal, geestdoodend werk en de zekere langzaamheid en langzame zekerheid van initiatief, die min of meer kenmerkend zijn voor den Nederlander, maken hem geschikter voor wetenschappelijken dan voor technischen arbeid en maken uit een industrieel oogpunt, dat hij het bekwaamst is tot dien technischen arbeid, waarin de intellectuele factor een belangrijke functie vervult. M. a. w. de industrie, welke het meest aan onzen volksaard (en overigens ook aan de economische verhoudingen in een klein land) beantwoordt, is de industrie, waar de kwaliteit van het product hoofdzaak vormt en niet de massa-industrie, die zich door mechanische organisatie op de quantiteit richt. Een zoodanige industrie nu kan bij het huidige peil der techniek alleen tot bloei komen, indien ze een krachtigen staf van mannen der wetenschap als ruggesteen bezit.

De belooning van den wetenschappelijken arbeid is dan ook uit een uitsluitend nuttigheidsoogpunt een nationaal belang, dat in onzen staat als een voorwerp van directe zorg nimmer uit het oog mag worden verloren.

Enkele bijzondere methoden om de belooning door salariering of andere uitkeeringen uit speciale fondsen te bevorderen zijn nog het vermelden waard.

Zoo heeft in de Volkenbondcommissie voor de intellectuele samenwerking de Heer de Torres Quevedo, een Spaansch natuurkundige, voorgesteld, dat de houders van een octrooi voor een uitvinding, waarbij gebruik is gemaakt van de kennis, welke men aan de ontdekkingen van wetenschappelijke onderzoekers ontleent, een zekere taxe zouden moeten betalen afhankelijk van de baten, die het octrooi oplevert. Van de opbrengst dezer taxe (waartegenover de betrokken octrooihouders nog enkele bijzondere voordeelen boven de houders van gewone octrooien zouden genieten) zou een gedeelte aan de nationale onderzoekingslaboratoria worden afgedragen en een gedeelte aan den geleerde, wien de in het octrooi benutte kennis is te danken.

Professor Gariel, onderdirecteur van de internationale bureaux voor den intellectueelen eigendom te Bern, stelde voor, dat de belooning van wetenschappelijke onderzoekers zou worden bekostigd uit een fonds, verkregen door een heffing op de industrieën, die voordeel hadden getrokken van bepaalde onderzoekingen. De uitkeeringen uit dit fonds waren dan te regelen door een commissie, waarin de betrokken industrieelen vertegenwoordigd zouden zijn. Door dergelijke fondsen in verschillende staten te stichten

zou verder met eenige samenwerking een internationale regeling kunnen worden getroffen.

De administratieve verwezenlijking van deze denkbeelden schijnt verre van gemakkelijk. Het hoofdbezwaar wordt overigens dezerzijds weer geacht, dat men de belooning afhankelijk stelt van de toevallige financiële uitkomst eener ontdekking en dat de man, die ten gerieve van automobilisten ontdekt, dat er nog erger wanklanken zijn voort te brengen dan met den claxon, steeds beter zal worden beloond dan een Rutherford, een Planck of een Langevin.

Een in dit opzicht aannemelijker denkbeeld is geopperd door Mr. Alingh Prins — een denkbeeld, dat trouwens ook beter voor praktische verwezenlijking vatbaar schijnt.

De hoge taxen, die in de meeste beschaafde landen op octrooien worden geheven, delgen niet alleen de kosten van de diverse bureaux voor den industrieelen eigendom, doch geven bovendien niet onbelangrijke inkomsten aan den staat. (Ook in ons land valt in de toekomst een batig saldo van het bureau voor den industrieelen eigendom te verwachten). Vooral in de landen, waar geen octrooi-vooronderzoek geschiedt, zijn deze inkomsten hoog.

Nu kan men het billijk achten, dat men gezien de moeilijke administratie van het intellectuele eigendomsrecht aan degenen, die hun recht willen vastleggen, een vergoeding oplegt voor de delging van de daaraan verbonden administratieve kosten. Er is echter iets stuitends in, dat de staat nog verder winst tracht te behalen uit de omstandigheid, dat een bepaalde categorie van burgers als recht erkend wil hebben, wat hun feitelijk recht is. Men kan zich voorts met den heer Gariel op het standpunt stellen, dat de houders van octrooien op uitvindingen hun eigendom voor een niet gering deel danken aan de werkzaamheid der mannen van de zuivere wetenschap. De fondsen, die ontstaan ten gevolge van de batige saldo's der bureaux voor den industrieelen eigendom, zouden dan de meest juiste bestemming krijgen, indien ze ter beschikking werden gesteld der gezamenlijke wetenschappelijke instellingen in ieder land. De verdeeling der gelden over deze instellingen ware dan aan de academiën, „research councils” of soortgelijke centrale organen over te laten.

VII.

Als samenvatting van het voorgaande wordt de wenschelijkheid uitgesproken:

1. Dat bij internationale overeenkomst de beschaafde staten in hunne wetgeving een recht tot en op van wetenschappelijken eigendom zullen erkennen.
2. Dat de erkenning van dit recht in ons land geschiede door middel van wijziging der bestaande octrooiwet en wel door het toekennen van uitsluitende rechten aan hem, die een wetenschappelijke ontdekking heeft verricht, welke een nieuw verschijnsel onthult of doet voorzien, waarbij een zoodanige regeling ware te treffen, dat den uitvinder of ontdekker gedurende een bepaalden termijn geen eigen publicaties als schadelijk voor de nieuwigheid zijner uitvinding of ontdekking kunnen worden voorgehouden en dat de octrooiaanvraag wordt gesteld op den naam van hem, die zelve de ontdekking of uitvinding heeft verricht.

3. Dat de belooning van den wetenschappelijken arbeid ongeacht de eventuele regeling van den wetenschappelijken eigendom een voorwerp zij van voortdurende gemeenschapszorg.

Voorts wordt afkeuring uitgesproken over:

1. een te vergaande en onjuist geachte bescherming van den wetenschappelijken eigendom, waarbij een auteursrecht op wetenschappelijke uitvindingen of ontdekkingen zou worden toegekend;
2. een stelsel van belooning voor wetenschappelijken arbeid, waarbij de belooning in hoofdzaak afhankelijk zou worden gesteld van de directe financiële uitkomst van dezen arbeid.

BOEKAANKONDIGINGEN.

547.66 : 541.6(022)

The Configuration of the Saccharides by prof. Dr. J. Böeseken. Part 1: The Configuration of the Monosaccharides; A. W. Sythoff's Publishing Co., Leyden, 1924, 71 pgs. Prijs f 2.— voor leden der Ned. Chem. Ver. (bij rechtstreeksche bestelling), f 3.— voor niet-leden¹⁾.

Na eene korte inleiding worden in het eerste hoofdstuk besproken de reacties der suikers met phenylhydrazine en hydroxylamine, de aldonzuren, de meerwaardige alcoholen, inwerking van zoutzuur, van alcaliën, het optisch draaiingsvermogen. In het tweede hoofdstuk worden behandeld de configuratie der triosen, tetrosen, pentosen, methylpentosen, hexosen, de cyclische structuur der monosacchariden, glucosan, glucal en chitosamine.

De schrijver heeft zijn doel, een beknopt overzicht te geven van de onderzoekingen, die geleid hebben tot onze tegenwoordige kennis van den stand der atomen in de monosacchariden, volkomen bereikt. Ieder, die zich van deze onderzoekingen op de hoogte wenscht te stellen, schaffe zich deze monographie aan.

J. J. Blanksma.

* * *

547.785.44(021)

L. S. Palmer, Caratinoids and Related Pigments; Chem. Catalog Co. New-York; 1922, 316 pag., f 17.50.

Dit boek geeft, zoowel chemisch als biochemisch, een zeer goed overzicht van de gele en roode kleurstoffen, die o. a. als carotine, luteïne en lipochromen bekend zijn.

Na een inleiding geeft Schr. een zeer algemeen overzicht over 't voorkomen en de eigenschappen der carotinoïden in planten en dieren, daarna behandelt hij de chemische en biologische verwantschap tusschen de planten- en dierenkleurstoffen, b.v. tusschen het gele serum van runderbloed en de gele plantenkleurstoffen. Hieruit blijkt, dat de dieren, en volgens Hollandsche onderzoekers ook de mensch, het lipochroom uit het voedsel opnemen en daarbij soms selectief te werk gaan.

De chemische eigenschappen, bereidingen en quantitative bepalingen hadden beter aan het begin van 't boek een plaats gevonden en zijn o. a. ook in 't bekende werk van Willstätter en Stoll te vinden. Een laatste hoofdstuk geeft zeer kort mogelijke functies dier kleurstoffen aan (ademhaling, vitamine e. d.). De uitgebreide historische overzichten zijn in een Amerikaansch boek te loven. Band en papier zijn solied; de uitgave behoort bij de Monograph Series der Am. Chem. Society.

P. Muller.

* * *

¹⁾ No. 2 van een reeks monografieën; No. 3 (Part II van Prof. Böeseken's publicatie) volgt spoedig. Red.

612.122(043)

K. M. Hansen, Investigations on the Blood Sugar in Man, 224 pag.

Deze dissertatie, zonder prijsopgave of uitgever, geeft een reusachtig aantal bepalingen van het bloedsuikergehalte volgens de methode Hagedorn en Jensen. Deze methode, in ons land vrijwel onbekend, behoort tot de zeer goede titratie-methoden.

't Grootste deel van het boek behandelt kurven van suiker-gehalten, waar een zeer groote hoeveelheid werk aan besteed is. De gelukkige patienten werden b.v. tot 30 malen per uur (elke 2 minuten!) 0.1 c.c. bloed afgetapt.

De bespreking der daardoor ontstane onregelmatige lijnen vormt 't grootste deel van 't boek. De conclusie is zeer aanvechtbaar, in elk geval niet evenredig in belang met de hoeveelheid werk.

Een tweede hoofdstuk behandelt de algemeene vorm der kurven, een derde bespreekt de verdeling van glucose tusschen plasma en erythrocyten. De waarde van 't geheel is meer medisch dan chemisch.

Interessant is 't na te gaan, dat hij een nauwkeurigheid opgeeft van 0.02%, dus een fout van 0.02 m.Gr. glucose.

P. Muller.

* *

616.995(021)

Chemistry of Tuberculosis, Being a Compilation and Critical Review of Existing Knowledge on the Chemistry of the Tubercle Bacillus and its Products, by H. G. Wells, Lydia M. de Witt, Esm. R. Long; Williams and Wilkins Company, Baltimore, 1923, 438 bldz, buiten den index. Prijs \$ 5.50.

De schrijvers hebben zich de waarlijk niet geringe moeite getroost, alles wat in de literatuur over de chemische veranderingen, die bij tuberculose in het lichaam plaats vinden en over de chemische samenstelling der tuberkelbacillen, te vinden is en dat is zeer veel en zeer uitgebreid, bijeen te brengen en kritisch te overzien. Zij hebben daarmee ongetwijfeld een grooten dienst bewezen aan allen, die zich met de studie der tuberculose willen bezighouden. Weliswaar verscheen in 1903 reeds een dergelijk overzicht: „Die chemische Pathologie der Tuberculose” van Ott, maar sedert is de biochemie zoo ontzaglijk vooruitgegaan en is er zooveel gewerkt ook op het gebied van de chemie der tuberculose, dat het boek van Ott thans niet veel waarde meer heeft, tenzij uit historisch oogpunt. In het boek van Wells-de Witt-Long vinden wij dan behandeld de chemische samenstelling en de stofwisseling der tuberkel-bacillen en kort van andere zuurvaste bacillen. En dan verder de chemische veranderingen in de tuberculeuze weefsels en ook in de niet aangetaste weefsels van den tuberculeuze lijder. Dan de veranderingen in het bloed en de samenstelling van de tuberculeuze exsudaten en van het sputum. Natuurlijk ook de stofwisseling bij tuberculose-lijders en de bijzonderheden der urine. In het derde gedeelte wordt de chemotherapie der tuberculose behandeld. Afzonderlijk worden besproken de specifieke chemotherapie met organische stoffen en met anorganische alsmede niet specifieke chemotherapie (bijvoorb. de kalk- en kiezelzuurbehandeling). Dit weinige moge volstaan, om de aandacht van lezers van dit weekblad, die in de chemie der tuberculose belangstellen, op dit nuttige en goed geschreven overzicht te vestigen.

* *

W. E. Ringer.

6201[677] (022)

P. Krüger, Untersuchungsmethoden für die Textilindustrie. I. Fehler und Fehlerquellen in Textilerzeugnisse. Mit 61 Abb.; Berlin, Krayn, 1923, 8°. 172 pgs. prijs f 4.80.

De eerste 73 pgs. van dit boekje bevatten een over-

zicht over de textielindustrie, waarvan gezegd kan worden, dat degene, die de industrie goed kent, ze niet noodig heeft, terwijl een ander ze er niet uit zal leeren kennen, daar op de hoofdzaken niet voldoende aandacht wordt gelegd.

De verdere 100 pgs. hebben wel waarde, daar met groote zorg de langdurige ervaring omtrent diverse textielgoederen neergelegd zijn in vrij kort bestek. Alweer moet er de opmerkzaamheid op gevestigd worden, dat de textielspecialiteit de fouten in zijn eigen onderdeel wel weet, maar toch heeft dit overzicht waarde om dat een talrijke groep van inkoopers uit den textielhandel beter dient in te dringen in de kenmerken van eerste en mindere kwaliteiten. Ook voor inkoopers bij officiële diensten en voor keurmeesters van textielgoederen zal dit boekje zeker van nut kunnen zijn.

Omdat feitelijk slechts ongeveer twee derden van het boek goed dienst zullen kunnen doen, dient tegen den prijs voor Holland bezwaar gemaakt te worden. Wanneer zullen de Deutsche uitgevers gaan begrijpen, dat het een voordeel kan beteekenen om den Hollanders niet te hooge prijzen te berekenen? De andere landen met gedeprimeerde valuta toonen het wel te begrijpen en daardoor neemt de export van boeken naar ons land heel wat meer toe, dan den Duitschen boekhandel lief zal zijn.

J. F. van Oss.

* *

621.315 + 6201[621.3] (022)

Carlo Caminati, Tecnologia dei materiali ed apparecchi elettrici; Piacenza, Società Tipografica Editoriale Porta 1922; 255 pag., 221 fig.; zonder prijsopgave.

In dit op royaal octavo gedrukt en goed uitgevoerd werk zal de technicus zelden tevergeefs naar een gewenschte inlichting zoeken. In overzichtelijken vorm en aan de hand van zeer uitvoerige tabellen en tal van afbeeldingen worden de verschillende zaken besproken, die voor den electrotechnicus van belang zijn. Wij noemen slechts: de isolatoren, geleiders, stroomonderbrekers, stroomsluiters, weerstanden, spanningsregelaars enz. enz. In een aanhangsel houdt de schrijver zich bezig met de physiologische effecten van den electrischen stroom en de te nemen voorzorgen. De schrijver heeft zich verder niet beperkt tot het geven van constanten en resultaten, maar de gebruikte formules behoorlijk afgeleid en op vele plaatsen met goed geteekende diagrammen toegelicht. Het geheel maakt een gunstigen indruk en zal den belanghebbende zeer goede diensten kunnen bewijzen.

Jos. ter Heerdt.

* *

621.372(022)

W. E. Hughes, Modern Electroplating. 160 blz.; Oxford Technical Publications; Frowde & Hodder and Stoughton, London, 1923.

Dit boek is, zooals de schrijver in zijn voorrede zegt, geen „textbook”; het is niet bestemd om gebruikt te worden in plaats van andere handboeken over galvanostegie (verzilveren en vergulden worden er bijv. niet in behandeld), maar als aanvulling daarvan. Als zoodanig zal het uitstekende diensten bewijzen. De essentiële punten, die in de galvanostegie van belang zijn, worden door den schrijver duidelijk naar voren gebracht, de behandeling is logisch en wetenschappelijk. Het nieuwe van het boek ligt vooral in de groote plaats, die ingeruimd is aan de studie van de structuur van galvanisch neergeslagen metalen, waarvan de schrijver, door zijn eigen uitvoerige onderzoekingen, tot de beste kenners gerekend moet worden. Dit geeft niet alleen practische, maar ook wetenschappelijke waarde aan het boek en dat de schrijver dit boek voor den practischen galvaniseur bestemd heeft, getuigt van het wetenschappelijk peil, waarop de galvano-

stegie in Engeland staat, of waarop de schrijver haar hoopt te brengen. De verzorging van het uiterlijk van het boek is even goed als de inhoud; de reproducties van de microphotographiën zijn voortreffelijk.

A. H. W. Aten.

* * *

663.1 : 576.8(022)

Entdeckte Verborgenenheiten aus dem Alltagsgetriebe des Mikrokosmos, von Prof. Dr. P. Lindner, Vorsteher der biologischen Abteilung am Institut für Gärungsgewerbe in Berlin. Mit 56 Textabbildungen und einer farbigen Tafel; Berlin, Paul Parey, 1923. 291 pag. Prijs ing. fl. 3.60, geb. fl. 5.40.

Wel niet zonder bedoeling heeft de Schr. dit boek juist 200 jaar na den dood van A. v. Leeuwenhoek doen verschijnen en het moet dan ook minder als een leerboek dan wel als een boek voor liefhebbers van de natuur opgevat worden, welke een beetje meer van de gebeurtenissen in de mikrokosmos willen weten. Als zodanig bevat het een overvloed van beschrijvingen van hoofdzakelijk gistingsfysiologische verschijnselen, welke in de „huishouding der natuur” o.a. voorkomen en welke gedeeltelijk ook voor de „huishouding van den mensch” niet zonder belang zijn, al gaat ook Schr.'s opvatting soms in theorie beter dan in de praktijk, wanneer hij bv. faeces door vliegenlarven wil laten verorberen, om op deze manier vet te winnen uit de gekweekte larven. Een overzicht van den inhoud te geven is wegens de groote verscheidenheid van onderwerpen niet mogelijk, hetgeen ook door de titel reeds genoeg wordt weergegeven en moet dus volstaan worden met een warme aanbeveling aan natuurliefhebbers. Nog een enkele opmerking: afbeelding 5 behoort weliswaar geheel in het kapittel van den Milchfluss der Bäume thuis, maar staat ten eerste op zijn kop en ten tweede heeft de bijbehorende text betrekking op een andere photo.

L. Heintz.

* * *

668.5(0831)

Nouveau formulaire des parfums et des cosmétiques, par I. P. Durville, IIème édition; Desforges, Paris, 1923.

In hoofdzak een recepten-boek, zooals de titel trouwens aangeeft, maar wel behorende tot de goede en m. i. te verkiezen boven het veel gebruikte Duitsche werk van Mann. Zelden voelt de chemicus zich zoo machteloos als bij de opgaaf tot ontleding van dat vreemdsoortige mengsel, dat de naam draagt van parfum. Op dit gebied gelukt het niet geheimen te ontsluiten. Men beschouwe dus de hier gegeven recepten als een algemeene oriëntering. De belanghebbende kan, zelf probeerende, nu en dan profijt trekken van het vele, dat hem wordt medegedeeld.

Het boek begint met een korte bespreking der verschillende grondstoffen. Onverdedigbaar is het, dat de voornaamste groep, de aetherische olieën, niet behandeld wordt, omdat de schrijver hierover een ander werk geschreven heeft. Veel ruimte is gegeven aan de bespreking der synthetische reukstoffen. Te veel zelfs, daar van de meeste ook de bereidingen worden medegedeeld, die in dit werk zeker niet thuis hooren. Dan volgen 300 pag. met verschillende voorschriften voor de bereiding van odeurs, tandmiddelen, crèmes enz. Een afzonderlijk hoofdstuk is gewijd aan de toiletzeep-fabricatie en -parfumering. Het slot wordt gevormd door een lange opgaaf van geheimmiddelen en specialiteiten met hunne, uit boeken en tijdschriften overgenomen vermoedelijke samenstelling.

E. Bleesing.

* * *

678 : 54(022)

B. D. W. Luff, The Chemistry of Rubber; Ernest Benn Ltd., Londen, 1923; 232 pgs. Prijs f 15.—

Rubberchemie en technologie zijn de laatste jaren, vooral van Amerikaansche zijde het onderwerp geweest van talrijke, fraaie onderzoekingen. Het in 1915 verschenen, destijds uitmuntende werk van Gotlob was dan ook geheel verouderd en er bestond groote behoefte aan een up to date samenvatting van dit gebied.

Het hier aangekondigde boek vervult deze behoefte op grondige, doeltreffende wijze. De schrijver, Research Chemist van de North British Rubber Company, heeft zijn stof zeer uitgebreid opgevat en begint met eenige hoofdstukken betreffende latex en de bereiding van plantage- en wilde rubber. Dan komen hoofdstukken over de chemische en physische eigenschappen van ruwe rubber, waarbij ook aan de synthese van rubber aandacht is gewijd. Daarna volgen eenige hoofdstukken over het vulcanisatieproces en de eigenschappen van gevulcaniseerde rubber.

Geslaagde hoofdstukken over vulstoffen en katalysatoren volgen, terwijl schrijver besluit met een vrij oppervlakkig hoofdstuk betreffende de fabricagemethoden en een hoofdstuk over de chemische analyse van rubber. Het boek is zeer neutraal geschreven; nergens treden de persoonlijke inzichten van den schrijver op den voorgrond, doch het is een compilatiewerk van de beste soort.

Naar het oordeel van Ref. kan het warm worden aanbevolen. „Insiders” van deze jonge tak van toegepaste chemie zullen er een hoogst nuttige samenvatting van de hun bekende tijdschriftliteratuur in vinden en voor hen, die zich willen oriënteren, vormt het een momenteel bijna onmisbaren gids.

De verzorging van het boek is uitnemend.

A. van Rossem.

CHEMISCHE KRINGEN.

Delftsche Chemische Kring. Vergadering op Dinsdag 6 Mei a.s. des avonds om 8 uur in Hotel „Central”, Wijnhaven, Delft. Spreker: Prof. Dr. Ir. C. J. van Nieuwenburg. Onderwerp: „lets over de historie van het glas”.

PERSONALIA, ENZ. ¹⁾

Bij Kon. besluit van 23 April is buiten bezwaar van 's Rijks schatkist benoemd tot vertegenwoordiger der Nederlandsche regeering op de in 1924 te Rome te houden vierde internationale bodemkundige conferentie Dr. D. J. Hissink, directeur van de derde afdeling van het Rijkslandbouwproefstation te Groningen, algemeen secretaris van het Internationaal Bodemkundig Comité.

* * *

Bij Kon. besluit van 22 April is, met ingang van 1 September, aan Dr. P. F. M. de Pauw, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als leeraar aan de R. H.B.S. te Heerenveen.

* * *

Aan de Universiteit te Utrecht is geslaagd voor het candidaats-examen wis- en natuurkunde E de Heer D. H. Peereboom Voller en voor het candidaatsexamen wis- en natuurkunde F de Heer J. R. de Jong (met lof).

* * *

Aan de R. H. B. S. te Tilburg is te vervullen de betrekking van leeraar in de scheikunde en plant- en dierkunde. Lesuren resp. 10 en 10. Aanmelding bij den insp. M. O. 1ste inspectie, Dr. H. A. J. van Zwaag te 's Gravenhage onder overlegging der bekende stukken.

* * *

¹⁾ Inzending van berichten voor deze rubriek wordt zeer op prijs gesteld.

Met ingang van 1 Mei is benoemd tot scheikundige aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen de Heer C. A. Koppejan, scheik. ing. aldaar, thans tijdelijk als zoodanig werkzaam.

Aan het Gemeentelijk Gymnasium te Assen wordt met 1 Sept. 1924 gevraagd een leeraar in natuur- en scheikunde (± 20 uur). Brieven vóór 20 Mei te richten tot den rector Dr. M. A. Schwartz.

Aan het internationaal natuurkundig congres te Brussel wordt uit Nederland deelgenomen door Prof. Dr. H. A. Lorentz en Prof. Dr. H. Kamerlingh Onnes. Eerstgenoemde is voorzitter van het congres.

Sir William H. Bragg, F.R.S., President of the Royal Institution, heeft op 1 Mei te Leiden en op 3 Mei te Delft (voor de Delftsche Studenten-Natuurwetenschappelijke Vereeniging „Christiaan Huygens” en het Technologisch Gezelschap gesproken over „The Structure of Organic Crystals”.

TER BESPREKING ONTVANGEN BOEKEN.

- N. Swindin, The Modern Theory and Practice of Pumping; Benn, London, 1924; 364 blz.
 F. Honcamp und O. Nolte, Agrikulturchemie; Steinkopff, Dresden, 1924; 160 blz.
 A. W. Ashe and H. G. Boorman, Chemicals; Benn, London, 1924, 207 blz.
 M. Vèzes et G. Dupont, Résines et térébenthines; Baillièrre, Paris, 1924, 656 blz.
 F. Raschig, Schwefel- und Stickstoffstudien; Verlag Chemie, Leipzig, 1924; 310 blz.
 C. W. Porter, The Carbon Compounds; Ginn and Company, London, 1924; 494 blz.
 C. H. Lander and R. F. McKay, Low Temperature Carbonisation; Benn, London, 1924; 277 blz.
 C. T. Kingzett, Chemical Encyclopaedia, Third Edition; Baillièrre, Tindall and Cox, London, 1924; 606 blz.
 H. Kauffmann, Allgemeine und physikalische Chemie II; 3. Aufl.; de Gruyter, Berlin, 1924; 144 blz.
 T. Baumgärtel, Grundriss der theoretischen Bakteriologie; Springer, Berlin, 1924; 259 blz.
 K. Kautsch und J. Schmidt, Heterozyklische Verbindungen, I. Hälfte; Urban und Schwarzenberg, Berlin, 1924; 320 blz.

CORRESPONDENTIE, ENZ.

L. te A. Zie deel X, 536—579 (1922) van Ullmann's Enzyklopädie der techn.-Chemie en de bekende werken over vetten van Ubbelohde, Hefter en anderen.

W. te 's-G. De discussie over de chemische oorlogvoering is niet gesloten.

Chem. te A. Het is zeker jammer, indien een lid een Alg. Verg. niet kan bijwonen. Maar hij kan van het behandelde kennis nemen door de uitvoerige verslagen, die in het Chem. Weekblad worden opgenomen en kan aan het Alg. Bestuur opmerkingen en voorstellen schriftelijk indienen. Dergelijke bewijzen van belangstelling zullen stellig op prijs worden gesteld.

Van Dr. G. de Bruin, dir. der N. V. Nederl. Springstoffen-fabriek, kwam ook een ingezonden stuk in: een protest tegen de boekbespreking van Dr. H. J. Prins (blz. 149). Daar het, na het verweerschrift van Prof. Wester, geen nieuwe gezichtspunten opende, is het niet opgenomen.

Men verplicht den hoofdredacteur zeer door hem op te geven de namen en adressen van Ned. chemici, die niet-lid der Nederl. Chem. Vereeniging zijn.

De redactie van de „Internationale Kritische Tabellen” (adres: Dr. W. J. van Heteren, Nieuwe Gracht 42, Utrecht) vraagt een exemplaar der dissertaties van de H.H. G. Blomberg (Amsterdam, 1918) en K. Holm (Amsterdam, 1918).

Het verslag van de Algemeene Vergadering te Nijmegen zal in de aflevering van 10 Mei worden opgenomen.

Overdrukjes. Men ontvangt gratis 25 overdrukjes (formaat van het Chem. Weekblad). Wenscht men een grooter aantal, een ander formaat, ander papier en een bedrukt omslag, dan wende men zich vooraf tot den drukker, den Heer C. DE BOER Jr., te Helder, met verzoek om prijsopgaaf.

Figuren voor verhandelingen in het Recueil. Men wordt dringend verzocht, zowel in de handschriften (oorspronkelijke en vertaalde) als in de drukproeven, de plaats van de op te nemen figuren duidelijk in het Nederlandsch aan te geven.

Mededeelingen over afgelegde examina en andere berichten, die in de rubriek „Personalia” behoorden vermeld te zijn, doch daar abusievelijk niet werden opgenomen, wordt men verzocht zoo spoedig mogelijk te zenden aan den hoofdredacteur.

Geheel persklaar ontvangen handschriften worden dadelijk naar de drukkerij gezonden en worden zoo spoedig mogelijk geplaatst. De andere, vooral die welke veel redactiewerk eischen, blijven liggen, totdat tijd wordt gevonden om hen persklaar te maken.

Het voorkomt *werk en vergissingen*, indien men op *alle* handschriften (ook die van boekbesprekingen) en op *alle* brieven, die men den hoofdredacteur zendt (*dus niet alleen op de enveloppen*), naam en *volledig* adres van den afzender plaatst.

VRAAG EN AANBOD.

De opneming in deze rubriek geschiedt gratis. Bij elk antwoord dient echter porto voor doorzending aan aanbieder of aanvrager te worden ingesloten. **Correspondentie over elk tijdschrift, 'boek, enz. op een afzonderlijk stukje papier te plaatsen en te richten tot den hoofdredacteur.**

Ter overneming gevraagd:

Journ. Industr. and Engin. Chemistry 1922.
 Die Naturwissenschaften 1920, No. 16 (of in ruil voor: 1920: Nos. 12, 13, 14/15 en 20. Laatstgenoemde aflevering is het Röntgennummer).
 Een analytische balans.
 Een technische balans.
 Een droogstoof.

De hoofdredacteur zal de toezending zeer op prijs stellen van:

Chem. Weekblad 1906, Nos. 10, 14, 15 en 16.
 " " 1909, No. 23.
 " " 1910, Nos. 4, 46 en 48.
 " " 1911, Nos. 6 en 16.
 " " 1918, Nos. 21 en 41.

Rec. trav. chim. 1921, No. 9/10.

Ook andere losse afleveringen en geheele jaargangen zijn welkom.

Ter overneming aangeboden:

Moldenhauer, Chem.-techn. Practicum.
 Hefter, Technologie der Oele und Fette, Bde I u. III.
 R. Zsigmondy, Kolloidchemie.
 R. Bauer und H. Wieland, Reduktion und Hydrierung organ. Verb.
 M. Planck, Thermodynamik.
 Rec. trav. chim. 1920, 1921 en 1922.

Zij, die nummers van Chem. Weekblad en Rec. trav. chim. wenschen te ontvangen, ter completeering van jaargangen, gelieven zich te wenden tot den hoofdredacteur.

Men wordt dringend verzocht bericht te zenden, zoodra de plaatsing in deze rubriek door een ontvangen aanbieder of aanvraag niet meer noodig is.